

Forfatter: Rode, Helge

Titel: Moderen

Citation: Rode, Helge: "Moderen", i Rode, Helge: *Moderen*, 1920, s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-rode_07-root.pdf (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Moderen

HELGE RODE

- STYRKE. En Fortælling. 1891.
- HVIDE BLOMSTER. Digte. 1892.
- KONGESØNNER. Skuespil i fire Akter. 1896.
- SOMMERÆVENTYR. Skuespil i tre Akter. 1897.
- DANSEN GAAR. Drama i fem Akter. 1898.
- DEN REJSENDE. Skitser. 1900.
- KAMPENE I STEFAN BORGES HJEM. Drama i fire Akter. 1901.
- LAMIA. Et dramatisk Digt. 1901.
- SOLSAGN. Drama i tre Akter. 1904.
- KOMEDIER. I. Mads Bondegaards Glorie. 1905.
- KOMEDIER. II. Amor Balles Æventyr. Bartholins Glædesdag. Enhver Ting paa sin Plads eller Døden paa Natcafé. 1905.
- MORBUS TELLERMANN. Et Storstadsdrama i fem Akter. 1907.
- DIGTE, gamle og nye. 1907.
- ITALIEN. Streiftog Syd og Nord for Alperne. 1909.
- KAIN OG ABEL. Skuespil i en Akt. 1909.
- FLUGTEN. Komædie i fire Akter. 1909.
- GREV BONDE OG HANS HUS. Drama i tre Akter. 1912.
- ARIEL. En Digtsamling. 1914.
- DET STORE FORLIS. Et Skuespil. 1917.
- KRIG OG AAND. (1917). 3. Oplag 1918.
- EN MAND GIK NED FRA JERUSALEM. Skuespil i tre Akter. 1920.
- ET DRØMMESPIL. Af *August Strindberg*. Oversat af Helge Rode. 1917.

I

PROLOG

En Skolestue. Den gamle Lærer sidder paa Katederet. Børn paa Bænke foran ham. Paa en Tavle hænger Danmarkskortet. Foran dette staar Drengen, som bliver eksamineret.

DEN GAMLE LÆRER

Jeg ved næsten ikke, om jeg vil høre dig idag, Ole. Du ser saa smørret ud. Du glæder dig maaske til at give mig et Svar, som ikke passer med min gamle Geografi og mit sølle Kort? Jeg tror næsten du gøtter dig ved Tanken om, at jeg alligevel skal blive nødt til at give dig ug med Kryds og Slange og Stjærndrys! Hvad? Dine Fingre klør ligefrem efter at sætte et stort NB i min stakkels Bog, som ikke har fulgt med. Ikke? Du synes jeg fortjener: Slet! Hvad? — med tre Streger under og Peber og Salt! Det er en net Historie! — Jeg tror jeg pjækker den! Men I har maaske ikke Lyst til at pjække den?

BØRNENE

(jublende)

Jo—o!

LÆREREN

Naa saa det har I.

BØRNENE

Ja—a.

LÆREREN

I har maaske Hovedpine?

II

BØRNENE

Ne—ej.

LÆREREN

Har du ikke Hovedpine, lille Ole?

DRENGEN

Det kan De stole paa, jeg ikke har.

LÆREREN

Det er skrækkeligt, hvor du ser smørret ud. Man kunde næsten tro, du var lige saa glad som jeg idag.

DRENGENS SIDEKAMMERAT
(*fra Bænken*)

Det er bare fordi, han har Kærestetanker.

LÆREREN

Hvad behager. Jeg troede, Ole tænkte paa Danmarks Geografien.

DRENGEN

Det gør jeg ogsaa.

LÆREREN

Ja gaa du ned og sæt dig, Ole, saa tænker jeg over Sagen.

DRENGEN

(*Sætter sig ved Siden af sin Kammerat, som han giver et ublidt Puf.*)

Det skal du faa igen. Det kan du stole paa.

LÆREREN

Saa, hold nu Fred! Nu skal jeg fortælle jer et dejligt Æventyr, saa slipper jeg for at høre jer i Geografien, og saa gaar Timen alligevel. Men I vil maaske ikke høre paa mig.

III

BØRNENE

Jo—o.

LÆREREN

Godt. Det skal være et rigtigt Æventyr om en Moder, som faar sin tabte Søn tilbage. Der skal være en Konge og en Dronning naturligvis og alle Slags Mennesker. Der skal ogsaa være en gammel Lærer, eller skal vi hellere sige en gammel Sanger? Stop! Vi kalder ham for Skjald! Det er det fineste, og fint skal det være!

(Rejser sig)

Men nu maa jeg sige jer, at Æventyret begynder sørgeligt, det gør det. Det kan ogsaa hænde, at jeg giver mig til at skælde ud og gøre Nar undervejs. Men glem saa ikke, at Meningen er god og det Hele ender med Fest og Glæde. —

Du, Ole, du skal ogsaa komme med i Æventyret sammen med Skjalden, som altsaa er mig, hvis du vil love at holde Fred. Vil du det?

DRENGEN

Ja.

HANS SIDEKAMMERAT

Saa skal „hun“ ogsaa med i Æventyret!

DRENGEN

(puffer til ham)

Det skal du faa igen! Vent du bare! — Du skal faa nogle ordentlige Klø!

DEN GAMLE

Nej nej, hold nu Fred! — Jeg skal love dig, Ole, at du skal blive en stor Helt i Æventyret — fordi du er saadan en flink Dreng — hvis du da vil holde Fred nu. Hvad siger du til det?

IV

DRENGEN

Hiv og Sving! — Det bliver Fest.

LÆREREN

Godt, saa begynder jeg. Men husk altsaa, at Æventyret, hvad der nu ellers foregaar i det, ender med Hurra.

BØRNENE

Hurra—a.

LÆREREN

Rigtig. I ved, hvad det handler om. Saa I maa gerne rejse jer og raabe et rigtigt Hurra.

BØRNENE

(rejser sig)

Hurra, Hurra. Hurra!

LÆREREN

Nu pjækker vi den idag; men saa tager vi ordentlig fat imorgen til Gengæld, for ingenting er gratis her i Verden, — heller ikke Æventyret! Det ender nok godt idag, men i Virkeligheden begynder det igen i samme Nu, det slutter, og det er jer, mine Børn, som skal digte videre paa det — — vort Æventyr! Hurra for det!

BØRNENE

Hurra—a!

LÆREREN

(gaar ned fra Katederet og sætter sig mellem Børnene)

Der var en Gang en Moder, som havde mistet en dyrebar Søn. Derover sørgede alle Mennesker i hele Landet, Kongen, Skjalden og Narren, Fattig og Rig. For denne Moder var ikke en almindelig Moder. Nej, hun var den, som alle Mennesker i hele Landet kaldte for Moderen

Tæppet

HELGE RODE

***MODEREN
ET EVENTYRSPIL I
SYV BILLEDER***

**GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG • KJØBENHAVN
OG KRISTIANIA • MDCCCCXX**

COPYRIGHT 1920 BY GYLDENDALSKE BOGHANDEL
- NORDISK FORLAG

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

PERSONERNE

Kongen. Skjaldens Dreng.
Dronningen. Pigen.
Skjalden. Lars.
Narren. Værten.
Taffelmesteren. Moderen.
Ceremonimesteren. Sønnen.
Hofmanden. Haab.
Vismanden. Tro.

Automobilister, Hoffolk, Folketog,
Børn.

FØRSTE BILLEDE

Forgrunden et lille gult straatækket Hus til højre. Til venstre Træer. Baggrunden skjules af et Taagetæppe. Kongen sidder i Forgrunden til venstre paa en gammel Egebul. Skjalden staar ved hans Side. Lidt fra dem, med Ryggen mod et Træ, sidder Narren og spænder Strenge paa en Guitar).

KONGEN

(som har siddet med Ansigtet skjult i sine Hænder, lader Armene synke og siger træt)

Jeg kom hertil for at kaste et sidste Blik ind over det tabte Land; men end ikke det forundes mig. Taagen har sænket sig, og jeg fik intet at se.

SKJALDEN

Taagen har maaske sænket sig for at befri Eder for en stor Smerte, Herre Konge. At se for sine Øjne det, som samtidig skal rives ud af vort Hjerte, er en stor Smerte.

KONGEN

Landet rives ikke ud af vort Hjerte. Det vokser blot fast med dybere Rødder. Hver Dag skal det rives ud paany, og hver Dag skal det vokse fastere derved. Det er Smerten!

SKJALDEN

Nu havde I Ret, Herre Konge! Men hør nu alligevel, Taagen er maaske et Vink til os, om at vi bør gaa. Der kommer det, som er værre, siden. De siger jo, at et Isbjerg vil rejse sig som en Mur mellem os. Taagen forkynder saa mildt som muligt, hvad der skal komme. Lad os gaa, Herre Konge.

KONGEN

Altid vil du se noget Godt i det, som sker. Det tabte er tabt. Der er ingen Ting, der kan mildne den Smerte! En Konge maa ikke græde; men naar jeg er i mit Lønkammer, skal ingen forbyde mig at være et Menneske.

SKJALDEN

Herre Konge! Jeg lider som du; men mine Tanker flakker altid viden om. Jeg har nu engang spændt Haabet for min Vogn, og Haabet har rappe Fødder. Derfor er jeg altid lidt foran det, som er i Øjeblikket. Men se, nu tror jeg, Taagen begynder at lette. Eders Ønske bliver alligevel opfyldt! I har Grund til at takke.

(Taagen letter, saa man kan se det nederste af en Høj)

KONGEN

Altid vil du se noget Godt i det, som sker. Først faar du mig til at tro, at jeg bør være taknemmelig, fordi jeg forskaanes for at se det Tabte. Paa den Maade beviser du mig, hvor stor en Smerte, det er at se, og nu vil du, at jeg skal være taknemmelig, fordi denne Smerte alligevel naar mig.

SKJALDEN

Herre Konge! Hvad skal jeg gøre? Jeg prøver paa at trøste os, saa godt jeg kan. En Konge maa ikke græde, siger I, men maa en Skjald da græde? Han skal synge; men jeg kan ikke synge mere.

9

KONGEN

Jeg forstaar dig, Ven. Vi skal ikke trætte, for vi har samme Sorg.

NARREN

Saa nu hyler de begge to!

KONGEN

Stille, Nar!

NARREN

Hahaha!

KONGEN

Ti med din dumme Latter!

NARREN

Det er ikke Latter! (blæser paa Fløjten) Det er det vise Omkvæd til en Vise.

(synger)

:Roselil og hendes Moder,
de sad over Bord.:
De talte saa mangt et Skæmtens Ord.
Hahaha og Hahaha.

KONGEN

Den Sang passer ikke her.

NARREN

Den Sang passer altid. Ialtfald passer Omkvædet. Det er det bedste Ord, der nogensinde er sagt i Danmark.

SKJALDEN

Jeg tror næsten, der er Mening i, hvad han siger. Han glemmer blot det Bedste. Det er et lifligt Omkvæd. 10 „Hahaha og saasaasaa“. Det er der nu alligevel ingen andre i Verden, der kan sige som vi, tror jeg Jeg kunde tænke mig, at det Omkvæd hørte med til Livets Musik og ikke kunde undværes.

NARREN

Jeg har et stort Magasin for Sorger i min Pukkel. Derfor kan jeg fremføre visse Udtalelser i de værste Øjeblikke. Kongen maa huske, at jeg er en almennyttig Person. Der er ikke et Barn, som ikke glæder sig over at møde en Seværdighed som mig, og selv Oldingen paa Gravens Rand er lykkelig over, at Puklen er min og ikke hans Jovist jeg ved, hvad Ulykken er værd mellem Mennesker. Den holder Liv i Tingene.

KONGEN

Ti nu, onskabsfulde Nar!

NARREN

Jeg vilde saa gerne sige noget godt, hvis bare jeg kunde! Jeg tror nok, at der er i det mindste een Mand her i Landet, som ikke er onskabsfuld men hvor han bor, ved jeg ikke Og hør nu her! Engang var der en Pige med et Englesmil, som sagde, at hun slet ikke kunde se den, og at den egentlig var rigtig pæn. Ja, det er store Ting i denne Verden men hun døde da ogsaa, for hun passede ikke til Forholdene.

SKJALDEN

(dæmpet til Kongen)

Han mener det godt paa sin Maade idag, Herre Konge tror jeg da. Han er bedrøvet, ellers havde han 11 ikke talt om den Byrde, han bærer paa Ryggen. Jeg har aldrig før hørt andet, end at han ansaa sig for den smukkeste Mand i Verden!

NARREN

Jeg vilde saa gerne sige noget godt. Jeg mangler bare Vanen; men det vil jeg sværge paa, at saa længe vore Sletter kan føde en Lerke, og saa længe vore Skove kan lokke en Nattergal til sig, og saa længe vore Straatage kan gøre Ægyptens Storke gale af Længsel,

saa længe skal der ikke være Mangel paa dumme Børn i Danmark Omforladelse! Jeg vilde have sagt noget godt, men saa gik det galt tilsidst.

KONGEN

Der maa have været megen Uret hos os ogsaa, naar en enkelt kan have saa mange onde Ord i dette Øjeblik.

NARREN

Kongen skal se, at alting bliver godt igen, naar Vestenvinden vælter Bjergene, og det tørre Træ blomstrer.

KONGEN

Det var igen et ondt Ord. Hvor fik du det fra?

NARREN

Det lød saa dejligt umuligt men der var nogen, der hviskede det til mig. (han brister i Graad) Jeg kan ikke sige noget godt, men jeg græder som et andet Menneske.

SKJALDEN

Han ved, at der er noget godt ved Landet, selv om han ikke kan faa det sagt. Jeg tror, selv Tøk fælder Taarer nu.

12

KONGEN

Maaske Sorgen virkelig kan forene os alle. Tidligere var du vel nok for stor paa det, Skjald, med din Begejstring, og han var for ligeglad med sine evige Morsomheder; men den Bitterhed, han har lagt sig til i det sidste, skjuler vel da en virkelig Sorg?

NARREN

Jeg har været, som Folk vilde have mig. Nu bliver der bedre Plads for Pukler og Bittermandler i Landet. (tørrer sine Taarer) Naa, kan vi ikke synge, saa kan vi ialtfald spille. Strengene har det paa en anden Maade end vi. De klinger aldrig saa godt, som naar de har Graaden i Halsen.

(De spiller. Taagen letter nu, og man ser vidt ud over Landet. Et stort sort Kors rager op ved Siden af en Høj. Blomsterkranse er henlagt ved det Paa Højen sidder en Kvinde, hvidklædt med udslagent Haar. Foran hende, paa Knæ, med Hovedet i hendes Skød, ligger en ung Mand i en Dragt, der viser det sønderjydske Vaaben. Ved Højens Fod sidder to vingede Pigeskikkelser)

KONGEN

Se dog der! Er det et Drømmesyn eller er det Virkelighed?

SKJALDEN

Det er skønt! Hvad det saa end er.

NARREN

Det er Folk, der er lige saa fornemme som jeg og Kongen skulde jeg næsten tro.

SKJALDEN

Hvis de da ikke er fornemmere endda.

13

SØNNEN

Det bliver svært, Mor, sværere end jeg ret kan fatte; men jeg kunde jo ikke vide, hvor svært det var, for jeg har aldrig tænkt mig, at det kunde ske.

MODEREN

Vær taalmodig, Søn, men vær ogsaa modig og fast, saa skal det nok gaa alligevel!

Vi skilles, men ingen kan tage dig fra mig, hvis du ikke vil. Dit Hjerte kan de ikke naa. Jeg har det, og du har mit. Jeg vil bestandig være i din Nærhed.

SØNNEN

Tak, Mor! Tak for hvert Ord, du siger mig. Nu kan jeg bære Sorgen, fordi dit Hjerte er med i den, saa ligger der alligevel en gylden Glæde paa Bunden. Tak, Mor.

MODEREN

Du skal ikke længere have Lov til at være Dansk; men netop derfor skal du være dobbelt Dansk. Ingen af mine Børn skal elske mig som du, og du skal ogsaa føle min Kærlighed som ingen anden.

SØNNEN

Mor, dit Ansigt er det mildeste og din Stemme den blideste i Verden. Hvordan skal jeg kunne undvære dig!

MODEREN

Du skal ikke undvære mig. Alting skal tale til dig om mig. Alt, hvad dine Øjne ser, og dine Øren hører. Skovene og Markerne og Engene og Vandene

14

SØNNEN

Ja, jeg kan jo nok kende de bløde Linjer igen, det er sandt, og naar Kornet bølger gult, saa er det jo dit Haar, og naar Vandet blinker blaat, saa er det jo dine Øjne, det er sandt! og alt det runde og rige, det er jo dig, og dit Udtryk og dine Smilehuller, og selve Sommernattens livsalige Mildhed er jo dit Ansigt. Det er sandt, Mor! — Skovene, som bøjer sig saa fortroligt over Vandene — det er jo dig med bøjet Hoved, som ser mig ind i Øjnene, og det fine Graavejr med klare Himmelstrejf og gyldne Skyer, det er jo dig med dit fine Slør af Smil og Taarer.

MODEREN

Alting skal tale Dansk til dig, alt hvad der rører sig, alt hvad der toner. Du skal ikke glemme mig i Stormen, men tydeligst skal du kende mig i det Stille. Aaen skal mumle det blideste Dansk mellem Sivet; Bølgernes Skvulpen skal nynne det indover Sandet, Vindene skal hviske det til Bladene, Fuglene skal synge det, og Bierne skal summe det, og du, du selv skal tale det.

SØNNEN

Men Kæmpens Skygge skal altid være over mig, Mor Lyset bliver aldrig mere helt lyst for mig, og jeg skal altid høre vrede Toner, selv naar jeg lytter til Bladenes Sus og Fuglenes Kvidren.

MODEREN

Derved skal du lære dig selv at kende, og du skal engang vende tilbage, som Baldur efter Ragnarok, og da skal du lære dine Søskende at finde ind til det Bedste hos dem selv. Fri skal du altid være i dit Hjerter, og fri 15 skal du blive! Min Moder var Freja, og hendes Æt skal være fri og lys af Sind som Sommernatten.

SØNNEN

Tak, Mor!

MODEREN

Tak, min Søn, fordi du vil være tro mod mig.

SØNNEN

(ser op)

Det kan jo da ogsaa være, at han bliver narret tilsidst, ikke sandt?

MODEREN

(smiler og nikker i Tavshed)

SØNNEN

(ser op igen med et Smil)

Jeg kan jo da vel ogsaa drille ham lidt engang imellem, saa gaar Tiden bedre.

MODEREN

(smiler og stryger hans Haar)

SØNNEN

Tak, Mor!

MODEREN

Stunden er nær, min Søn. Glem aldrig, aldrig, at vi Ses igen Og at jeg er Ved din Side. (hun kysser hans Pande)

SØNNEN

Aa, Mor, det er sværere, end jeg troede.

MODEREN

Vær fast.

16

EN STEMME

(udenfor)

Timen er kommen!

SØNNEN

Mor, det er sværere, end jeg troede Jeg føler mig svag, og det er, som om Jernlænker tynger mig ned.

MODEREN

Søn! Vi græder ikke, vel?

SØNNEN

Nej, Mor!

(begge træder ned af Højen)

STEMMEN

Timen er kommen!

MODEREN

To smaa Venner skal følge dig: To smaa Venner, som er store! Tro og Haab! (giver et vink til de vingede Piger) Lev vel!

SØNNEN

(bøjer Hovedet og gaar. Tro tager ham ved Haanden og følger ham)

TRO

Jeg er her, jeg er her!

Naar du holder mig ved Haanden, bliver du saa fast som Jorden, der bærer alle Byrder.

HAAB

(bliver staaende og vinker)

Jeg er her! Jeg er her!

Naar Du fanger mit Blik, bliver du saa let som Luften, der løfter alle flyvende Ting.

17

TRO

Jeg er Tro. — Lyt til min Lære,
jeg skal være Skjold og Væрге.
Jeg er Kraften, som kan bære
alle Verdens tunge Bjerger.

HAAB

Jeg er Haab. Mit Budskab klinger
lerkeklart. Lyt til min Lære,
det er let at bære Vinger.
Der er Byrder, som kan bære.

TRO OG HAAB

Vi er Kærlighedens Støtte.
Kærligheden skal vi væрге.
Sammen kan vi Søstre flytte
tunge Bjerge over Bjerge.

MODEREN

(er traadt nogle Skridt tilbage og staar og ser efter den Bortgangne, skyggende med Haanden for Øjnene)

SKJALDEN

Det Syn er skønt, det vil vi aldrig glemme!

NARREN

Ikke før paa Mandag!

KONGEN

Aldrig! Aldrig!

(Der høres nu Larm og Brag som fra en Naturkatastrofe. Kongen, Skjalden og Narren vender sig bort i Angst Et Øjeblik bliver der bælgmørkt. Naar det atter lysner, har en Ismur rejst sig. Kun Korset rager op over den. Moderen er kommen frem i Forgrunden. To Terner lægger en sort Kappe over hendes Skuldre og gaar ud til højre, hvorfra de kom. Moderen gaar ind i det lille Hus)

18

KONGEN, SKJALDEN OG NARREN

(holder Hænderne for deres Ansigter)

KONGEN

(lader Hænderne synke og ser sig om)

Bort! Bort! Ismuren har rejst sig. Jeg udholder ikke dette Syn!

SKJALDEN

Hvor er Kvinden, som gav os Mod?

KONGEN

Hun syntes mig at være stærkere end nogen Mand, og dog er hun flygtet Ak, hvor var det Syn dog skønt!

SKJALDEN

Herre Konge! Jeg tror, den Kvinde var Danmark, for hun var paa engang den unge Mands Moder og hans dybe Sværmeri.

KONGEN

Da har hun søgt Trøst i sin høje Himmel; men vi er tilbage her Skjald! Skjald! Vi vil alligevel huske hende!

NARREN

„Sin høje Himmel"! Hun gik ind i det lille gule Hus. Jeg tittede gennem Fingrene. Det var bare en almindelig Kvinde.

SKJALDEN

Rørelsen gik hurtigt af Narren. Han trækker alting ned!

KONGEN

Men vi vil ikke gøre som han! Dette Minde skal leve i vort Hjerte, og hvis jeg nogensinde glemmer, hvad vi 19 nu har set, skal du tale mig til Rette, Skjald, saa vil jeg kun takke dig Men kom nu, lad os gaa!

Rode, Helge, *Moderen*, 1920

SKJALDEN

(ser Haab, som staar og maaler Ismuren med Øjnene)

Hvorfor er du her, mit Barn? Hørte du ikke, at hun befalede dig at følge den Ulykkelige.

HAAB

Jeg er altid foran!

KONGEN

Og dette kalder du foran?

HAAB

(vender sig)

Dette er foran! Hans Haab er jo her!

(klatrer op paa Ismuren, sætter sig overskrævs og raaber)

Hallo! Hallo! Her er jeg! Her er jeg!

Tæppet.

20

ANDET BILLEDE

En Sal i Slottet. Kongen og Dronningen sidder paa Tronstole. Hoffet er samlede foran dem. Skjalden (i Midten) synger til Harpe.

SKJALDEN

Vildt gaar Storm mod sorte Vande,
hæsligt skriger Ravnes Flok;
Vreden staar paa Himlens Pande.
Rædsel raader! Ragnarok!
Gustent er det friske Løv,
blodbesudlet Jordens Støv,
Solens Flamme oser.
Op vort Hjerter! Op vort Mod!
Sol gik ned i Røg og Blod.
Op staar Sol i Roser!

NARREN

Hahaha!

KONGEN

Ti Nar! Og ti ogsaa du, Skjald! Jeg er træt af Ord. Skjald, du har kun Ord, Haab og Mod og Solopgang. Hvad hjælper det mig, at du er fuld af skønne Ord!

NARREN

Nu er Kongen snart lige saa klog som jeg. Vi er bleven hvide udenpaa og sorte indeni.

21

SKJALDEN

(vredt imod ham, nær ved at slaa)

Tal for dig selv, Gifttunge!

NARREN

Jeg og Kongen er trætte af at høre paa dig, Sukkermund! (synger vrængende)

Vildt den stakkels Nar maa bande,
hæsligt skriger Skjaldes Flok,
Vreden staar paa Kongens Pande.
Skjald, ti stille! Det er nok!
Dine Ord er vissent Løv,
og du narrer med dit Tøv
ikkun Fæ og Fukser.
Ned vort Hjerter! Hurtigt ned!
Du skal finde Ro og Fred
dybt i vore Bukser!

SKJALDEN

Er det saaledes, at Kongen kun vil høre onde Ord?

KONGEN

Ingen Ord vil jeg høre, hverken onde eller gode. De gode Ord hader jeg, fordi de skriger mod Sandheden. De onde Ord hader jeg, fordi de nærer min Fortvivlelse. Verden forbløder; men mit eget Folk dør daglig paa Sjælen, og jeg kan ikke hjælpe det, for jeg dør ogsaa selv. Vis mig et Lysglimt i dette Mørke. Mit Land er i Vaade, mit Folk er uden Haab, og derfor uden Kraft. Det er som et sygt og forkælet Barn; jeg frygter, at Ulykke vil dræbe det, og at Held kun vil gøre det svagere. En stor Lykke kunde maaske frigøre det, men en stor Lykke kan vi ikke længer vente. Vis mig da et Lysglimt, ellers kvæler Mørket mig.

VISMANDEN

Alle Skjalde er Børn, Herre Konge, vent Eder intet af dem! De græder og tørrer saa deres Øjne og smiler paany. De fortvivler og haaber, altsammen overflødige Ting.

SKJALDEN

Er Livet da ikke saaledes? Og skal Skjalden da ikke udtrykke Livet?

VISMANDEN

Vent Eder intet af Livet, Herre Konge. Fortvivl ikke, og haab ikke! Alle Ting kommer, som de skal, i evig Omskiftelse. Det er kun et Narrespil, som forvirrer Sjælen. Den sande Visdom fæster sig ved det, som er evigt og uforanderligt, og som er dybere end Fortvivlelsen og højere end Haabet.

SKJALDEN

Hvis dette er sandt, saa maa vi jo dog vandre ad Fortvivlelsens og Haabets Vej for at naa Sandheden.

NARREN

Kongen har Ret. Her i Landet er Daarligheden saa stor, at der kun er to Retfærdige: Pidsken og Bøddelen. Men Pidsken er knækket, og Bøddelen sover Middag, lige til han gaar i Seng.

KONGEN

Hvis du græd over det Onde, vilde jeg lytte til dine Ord, men det gør du ikke. Engang lo du af alle Ting, nu smæder du dem. Du nærer kun din Sjæls Had. Du kan ikke længer græde, hvis du nogensinde har kunnet det.

NARREN

(*dæmpet*)

Hellere grine end tvine!

KONGEN

Men til dig, du Vismand, vil jeg sige: Dine Ord kan nok bringe Trøst til den, som er bekymret for sit eget Liv, men ikke til den, som har Bekymring for et Folk. Og til dig, du Skjald, vil jeg sige: Bevis mig, at dine fagre Ord ikke er Løgne.

SKJALDEN

Herre Konge, jeg har kun sunget, hvad der kom af sig selv i mit Bryst. Maaske kender jeg ikke Livet mere end et Barn, saa gammel jeg end er; men mit Hjerte, der stundom udvider sig og strømmer over af Glæde, hører dog ogsaa med til Livet, og mit Bryst, som stundom svulmer af Toner, som mine Øren kan høre, er dog en De! af denne Verden, som I kalder ond.

KONGEN

Dit Hjerte og dit Bryst kan ikke hjælpe mig. De Toner, som fylder dine Øren med Vellyd, sønderriver mig Vis mig nu engang, at der er noget Godt i Verden! Vis mig, at Troskab stundom faar sin Løn, og at den Svage ikke altid nedtrampes af den Stærke.

TAFFELMESTEREN

(træder frem, ivrigt stammende)

Det kan jeg, Herre Konge, æ.. æ. Der er meget Godt i Verden æ ... jeg kunde nævne Herr. Tage Brask, som æ .. æ .. æ gjorde saa meget godt for de Fattige, og gav dem æ ... æ ti tusind Daler. Han blev rigeligt belønnet æ ... æ æ

NARREN

Herr. Tage Brask gav ti tusind Daler til de Fattige og fik til Gengæld tyve tusind *Guldstykker* af Kongens Kasse. Den Dag, da det skete, var der stor Glæde i Himlen!

TAFFELMESTEREN

(forfjamsket)

Jeg kunde ogsaa nævne mig selv æ.. æ i al Beskedenhed. Jeg har spist trofast ved Deres Majestæts Bord i halvtredsindstyve Aar ... æ ... æ ... æ og til Gengæld har Deres Majestæt overvældet mig ... æ ... æ med Velgerninger.

NARREN

Den Mand stjæler alle mine Vittigheder. Hvad skal jeg sige om ham, som han ikke siger bedre selv. Ak, gode Herre! Tag dog ikke den Fattiges sidste Lam!

TAFFELMESTEREN

(trækker sig tilbage, stadig tænkende paa, hvad han skulde have sagt)

KONGEN

(bittert)

At alle, der kender Livet, er han da den eneste, som ved noget Godt at sige om det, og han er bleven saa gammel i Opfyldelsen af sin Pligt, at han ingenting længer sanser.

25

TAFFELMESTEREN

Jeg skulde ikke have sagt *spist trofast*, jeg mente *tjent* trofast.

SKJALDEN

Herre Konge, husker I, hvad vi saa hin Dag for længe siden. Da sagde I: Hvis jeg glemmer dette Syn nogensinde, skal du tale mig til Rette.

Har I glemt det, Herre Konge?

KONGEN

Tror du ikke, det har pint mig. Tror du ikke, jeg har ligget vaagen om Natten og pint mig selv for at mane dette Syn frem for mig, men der kom kun sorte Djævle med gloende Tænger, som brændte min Sjæl. Det var et Gøglebillede!

NARREN

Det var en Kvinde i Stadstøjet, og hun boede i et lille gult Hus med Straatag. En net udseende Kvinde, hverken mer eller mindre; men for saa vidt nok!

KONGEN

Maaske har Narren Ret. Hvad vi saa, blev blot forskønnet af vort syge Sind, som søgte at helbrede sig selv Jeg prøver at mane Billedet frem, men Skyggerne kaster sig over det og sønderriver det, og det falder i Stumper og Stykker og Laser. Jeg har mistet Troen paa det Gode!

TAFFELMESTEREN

Det var en Forsnakkelse. Jeg skulde ikke have sagt *spist*, men *tjent*, saa havde alting været i Orden.

26

KONGEN

Ser I da ikke min Afmagts Fortvivlelse. Mine Hænder er bundne, og jeg kan ikke hjælpe vore Brødre, som lider. Mine Hænder er bundne, og min Sjæl dør derved!

NARREN

Godt, at dine Hænder er bundne, saa kan du kun gøre Ulykker med Fødderne.

KONGEN

(i *Raseri*)

Ja, godt at de er bundne, jeg ved det, jeg ved det! Men vogt Jer nu for mine bundne Hænder. De trænger til at slaa, og her kan de endnu knuse.

TAFFELMESTEREN

Hvis det er mig, Deres Majestæt er vred paa, saa var det kun en Forsnakkelse, at jeg sagdet *tjent* istedetfor *spist* ... æ ... æ jeg mener *spist* istedetfor selvfølgelig mener jeg *spist* æ .. æ Nu kan jeg ikke længer huske, hvad jeg mente.

NARREN

Der er noget Godt i Verden, det maa i Sandhed indrømmes Naar man ser ham der, kan man faa smaa søde Taarer i Øjnene! Gode Herre! Maa en fattig Mand sige Eder Tak for Mad! Bøddelen vilde vaagne, hvis han saa Eder, og Pidsken vilde danse af Glæde.

TAFFELMESTEREN

Jeg mente *tjent!* tjent! tjent!

27

NARREN

Spist! spist! spist!

TAFFELMESTEREN

(*skriger*)

Tjent!

NARREN

Tjent (mange Penge) og *spist* (megen Mad)!

KONGEN

(i *stigende Raseri*)

Siden Pidsken og Bøddelen er de eneste Retfærdige, saa skal du nu lære dem at kende, Nar. Før ham bort og forestil ham for de to Agtværdige, først for den ene og saa for den anden, og kast ham saa i en nødtørftig Grav; men spar alligevel ikke paa Dybden, saa Pukkelen ikke vokser op over Jorden og forgifter Luften.

(*Hellebardister træder til og lægger Haand paa Narren*)

NARREN

Naade! Naade, Herre Konge!

(han kaster sig paa Knæ og græder)

DRONNINGEN

Naade! Han græder for sit Liv.

KONGEN

Saa er der da noget, han kan græde for, men dette *noget* er for lidt!

NARREN

Herre Konge, Mildhed har altid raadet her i Landet.

28

KONGEN

De Tider er forbi. Vi er hverken milde, du eller jeg.

DRONNINGEN

I de gode Dage har du ofte leet af hans Ord, selv om de var kaade og kunde vække Anstød, hør nu hans Graad!

SKJALDEN

Herre Konge, han græder for sit Liv. Maaske har han een Dag til Gode, som er værd at græde for. Og husk, *engang* græd han over noget andet end sig selv.

DRONNINGEN

Skjalden har Ret. Vis Mildhed! Det var vor Stammes ældste Adelsmærke.

KONGEN

Jeg husker det, og skønt jeg har lært, at en haard Haand ogsaa er nødvendig, skal min Vrede ikke ramme ham nu; men hans Skæbne skal afhænge af dig, Skjald. I skal dømmes i Fællig. Nar, du skal gaa, jeg vil ikke mere se dig for mit Ansigt! Skjald, du skal gaa, jeg vil ikke se dig for mit Ansigt, før du bringer mig et godt Budskab. Vis mig, at Skæbnen ikke altid er ond. Vis mig, at Troskab belønnes, og at den Svage ikke altid trampes ned. Vis mig det Syn, vi engang saa, og giv mig Troen tilbage.

SKJALDEN

Hver Dag har jeg prøvet at mane Synet frem for Eders Øje.

KONGEN

Da har du selv manglet Kraft og Tro.

29

SKJALDEN

I, Herre Konge, fordrer stort, som det er Ret for Eder; men skønt jeg ikke kender denne Verden, og har lettere ved at synge end ved at tænke, saa forstaar jeg dog, at det er en særlig og vanskelig Kunst at være et lille Folk. Det er ogsaa en særlig Lidelse og en særlig Lykke. Narren har en Djævlesplint i Øjet, derfor ser han kun ondt.

NARREN

Brug dine Øjne, saa kommer Splinterne af sig selv!

SKJALDEN

Hvad du saa siger, saa tror jeg, Herre Konge, paa, at der er gode og herlige Kræfter i dit Folk! Det er maaske nok forkælet; men alligevel tror jeg mest, at det mangler Lykke. Det er ikke let for Skjalden at bevare Troen i disse Tider, og han maa tvinge sig til den Nøjsommes Besindighed men hvis

Skæbnen er os god og giver os Lykke engang, saa vil alt maaske blive anderledes. Kanske det ikke vil mærkes paa alle os, som har levet i Sorgens og Splidens Tid; men jeg vil tro paa, at Børnene engang vil komme til at begynde deres Liv under en lykkeligere Stjerne. Haabet maa ikke dø. Dræb ikke den, som gaar foran dig og giver dig selv Kraft til at skride frem. Jeg vil gaa ud i Landet og hente Fortrøstning. Jeg vil gaa til de Høje, og jeg vil ogsaa gaa til de Jevne. Jeg vil samle alles Kraft i mig, og kan jeg ikke med mine Ord mane Synet frem, saa skal jeg føre Mennesker til Eder, Mennesker, som vil aabne Eders Hjerter helt og fuldt, og da vil I atter se Kvinden paa Højen og hendes Søn, som engang styrkede Eders Tro. Jeg skal vise alle, at det fine og gode Danmark er til endnu.

30

KONGEN

Gaa, og inden Aaret er omme, skal du være her igen; men kommer du da ikke med Lys, skal du lære mit Mørke at kende. — Det vil blive en tung Vej, du faar at gaa, Skjald, og du vil blive en ensom Mand, for du vil blive nødt til at sige Sandheden.

SKJALDEN

Det frygter jeg ikke; men, Herre Konge, maa jeg da ikke faa Følgeskab af en Ven?

KONGEN

Hvis nogen vil følge dig, staar det ham frit for.

(Tavshed)

SKJALDEN

Jeg vender mig til jer, mine Venner. Er der ikke en af Eder, som vil følge mig?

(Tavshed)

KONGEN

Hvis nogen vil følge Skjalden paa hans Vandring, saa lad ham træde frem nu.

(Tavshed)

SKJALDEN

(undrende)

Vil ingen følge?

(Tavshed)

SKJALDEN

Vil ... ingen følge?

31

DRENGEN

(som straks ivrigt paa Skoledrenges vis har rakt Fingeren i Vejret)

Maa jeg? Maa jeg? (Han kommer frem)

SKJALDEN

Naa, saa du er ikke bange, min Dreng?

DRENGEN

Nej, ikke Spor, og hvis der skulde blive Anledning til at slaas, saa er jeg heller ikke bange for det.

SKJALDEN

Vi skal da vel ikke ovenikøbet slaas, min Dreng? Det vilde da være kedeligt?

DRENGEN

Ja, selvfølgelig! ... Jeg mener bare, at ... det vilde være endnu mere kedeligt, hvis vi ikke kom til at slaas.

SKJALDEN

Du er en tapper Fyr. Og bliver nok fornuftig engang. Tak, fordi du vil gaa med mig.

DRENGEN

Det er skam ikke noget at takke for. Det er bare vanvittig storartet, at jeg faar Lov.

KONGEN

(løfter Haanden)

Og du, Nar, skal have samme Skæbne som Skjalden. Hvis han vinder sit Liv, skal dit ogsaa bevares, for da vil baade han og jeg blive saa glade, at en Draabe Bitterhed i vor Vin kun vil gøre godt.

32

NARREN

(idet han gaar)

Tro ikke, at Had og Splid gaar bort med mig! (ved Døren) Af alle Spøgelse er Haab den største Bedrager og Tro, den største Nar!

KONGEN

Gaa!

NARREN

(ud)

SKJALDEN

Farvel, Herre Konge! Lykkes det mig ikke at vinde mit Liv paa denne Maade, da vil jeg hellere dø end leve.

(han bøjer sig og gaar mod Døren)

DRONNINGEN

Jeg ønsker Eder Held! — Kom snart tilbage med godt Budskab fra vort skønne og blide Land.

KONGEN

(som har siddet i mørke Tanker, vendt mod Dronningen)

Du har Ret, Margrete. Vi maa holde Modet oppe. (slaar ud med Haanden. Vendt mod Skjalden) Vore gode Ønsker følger dig, Skjald!

Tæppet.

33

TREDIE BILLEDE

I et Værtshus. I Forgrunden til venstre sidder Skjalden og Drengen. Til højre alene Lars. I Midten ved sammenrykkede Borde sidder et Selskab af Automobilister og drikker Champagne. Bag Disken staar Kyperen.

FØRSTE AUTOMOBILIST

(fordybet i Samtale med en Dame)

Det var en ganske almindelig Dinér; men den var god. Først fik vi ...

ANDEN AUTOMOBILIST

Jeg har nu tænkt at tapetsere min Kones Salon med Tikronesedler!

TREDIE AUTOMOBILIST

Tikronesedler! Hvad er det for noget? — Jeg kender ikke den Slags Smaakravl. Kender dem ikke. — Talrækken begynder med Hundrede.

FØRSTE AUTOMOBILDAME

Du er nu ogsaa béen forvænt, Kærl.

TREDIE AUTOMOBILIST

(til Kyperen)

Har De ikke en dyrere Vin. Finanserne kan ikke tage den Slags Vandpriser i Betragtning. — Naa ikke? Sikken et Sted, siger jeg. Kommer her ikke oftere!

34

ANDEN AUTOMOBILISTINDE

De er nu béen lige forvænte baade Kærl og Ædolf.

FØRSTE AUTOMOBILIST

(til sin Dame)

Og saa fik vi hælle Hummere, store hælle Hummere. Saadan nogen Dreng! (viser størrelsen) Og saa fik vi hælle Kyllinger, store hælle Kyllinger.

FØRSTE AUTOMOBILDAME

(falder ind)

Saucen var ikke god.

FØRSTE AUTOMOBILIST

Saucen var ikke god ... men ...

FJERDE AUTOMOBILIST

(med en Grammofon i Døren tilvenstre)

Ballet begynder!

(Herrerne engagerer Damerne, de danser omkring mellem Bordene og ind i den anden Stue)

SKJALDEN

(med et Suk)

Her var saa dejligt stille i gamle Dage.

DRENGEN

Det var nogen værre nogen! — (Efter kort Tavshed) Far! Hvorfor skal vi sidde her, og Lars Jenssøn derhenne alene?

SKJALDEN

(ved et Krus Øl)

Jeg synes, det er bedst saadan.

DRENGEN

Det er da underligt.

35

SKJALDEN

Lad os ikke tale mere om det. Jeg haaber og tror, at han er den, vi søger, for jeg er træt nu, og Tiden er

snart forløben.

DRENGEN

Du er saa ked af det, Far ...

SKJALDEN

Det bliver man, naar man bruger sine Øjne.

DRENGEN

Jeg synes, de har været rare allesammen! Du havde ikke behøvet at sende dem hjem.

SKJALDEN

Der har nok været noget godt ved dem; men det slaar alligevel ikke til, naar man rigtig bruger sine Øjne.

DRENGEN

Du er saa ked af det, ... saa er der ikke noget ved det Hele Jo, for du taler næsten som Narren nu, ... saa bittert.

SKJALDEN

Det maa du nødtigt sige, min Dreng. Det haaber jeg dog aldrig, jeg skal komme til, skønt jeg har truffet megen Daarlighed, og ogsaa er bleven skuffet af de Gode.

DRENGEN

Kunde du ikke bruge een, som var lille endnu?

SKJALDEN

Hvad mener du?

36

DRENGEN

Jeg mente een, som ikke var voksen.

SKJALDEN

Du gaar dog vel ikke og tænker paa dig selv, du ogsaa, Dreng?

DRENGEN

(forvirret)

Nej nej, det mente jeg virkelig ikke, Far! Det kan du stole paa Jeg mente bare

SKJALDEN

(skarpt)

Hvad mente du?

DRENGEN

Jeg mente ikke en Dreng — jeg mente bare ...

SKJALDEN

(smiler)

Ja, naturligvis mente du en Pige Ak ja, det er kun rimeligt, min Dreng Det var de Tider!

(han spiller og synger)

Min Pige er saa lys som Rav
og Danmarks gyldne Hvede,
og Blikket er saa blaat som Hav,

naar Himmel er dernede.
Prinsesse Tove af Danmark!
Min Pige kan vel være haard
mod dem, hun ilde lider;
da har hun Ord, som hidsigt slaar
og lidt for hidsigt bider.
Prinsesse Tove af Danmark!
37 Det Smilehul gaar bag en Sky
og farligt Øjet graaner;
men Straaler bryder frem paany,
og Blikkets Bølger blaaner.
Prinsesse Tove af Danmark!
Thi ser jeg i de Øjne ind,
de bliver vege, varme.
Da hviler jeg i hendes Sind
som i to bløde Arme.

(Drengen har hidindtil sagte nynnnet Omkvædet med. Skjalden har bemærket det og tier nu. Højt og alvorligt høres nu)

DRENGEN

Prinsesse Kirsten fra Haderslev!

SKJALDEN

Kirsten fra Haderslev! Naa, saa det hedder hun. — Naa, hvad vil du saa sige til hende, hvis du møder hende engang? ... Ikke noget? ... Du maa da holde en fin Tale? — Du bliver da ikke flov for saa lidt ...

DRENGEN

Du kan stole paa, jeg skal holde en fin Tale.

SKJALDEN

Det vil jeg da haabe! — — — Nej, min Dreng, det nytter ikke med de ganske unge, for de har endnu ikke staaet deres Prøve, og heller ikke med de gamle, for de hører jo ikke Fremtiden til.

(Narren er kommen ind fra højre. I Forbigaaende bøjer han sig dybt to Gange for Lars, som ser forbavset paa ham, giver Kyperen et Dask og stikker een Finger i Vejret)

38

SKJALDEN

Naar man taler om Solen, ... hvad jeg vilde sagt, ... naar man taler om Skyggen, bliver det mørkt. (til Narren) Er den Mand ude at gaa?

NARREN

Ikke bitter, Skjald! Vi to har fælles Skæbne, og jeg er kommen for at høre, hvordan Sagerne staar.

KYPEREN

(bringer et Krus Øl til Narren)

SKJALDEN

Jo, jeg har godt Haab nu.

NARREN

Jeg har ellers hørt sige, at du har haft Uheld adskillige Gange Det gik ikke saa godt med de smukke Kvinder, fortæller man.

SKJALDEN

Ja, jeg gik jo først til dem. Det er vel en Skjaldesvaghed.

NARREN

Er det sandt, hvad Folk fortæller, at du var naaet helt til Slottets Port med en meget smuk Dame, men saa begyndte det at regne, og dermed gik Malingen af hende. Hun blev sribet!

SKJALDEN

.... Hun var ellers en af de bedste, jeg har truffet, baade vittig og sød Jeg havde nu saa ondt af hende, da hun maatte sendes hjem, at jeg mest havde Lyst til at tage hende i mine Arme.

39

NARREN

Saa var du jo selv bleven sribet, Skjald!

SKJALDEN

Ja, det havde været en net Historie.

NARREN

Jeg har lavet en god Vise om den Slags en Gang. Nu skal du høre. (gaar hen til Lars. Bukker dybt)
Tillader I, at jeg synger en Sang?

LARS

Værsaagod!

NARREN

Tusind Tak! (tilbage til Skjalden) Nu skal du høre. (han synger)

Ved Festen fik en Moder Bud,
at hendes Søn var død;
men blegne kunde hun dog ej,
for hun var malet rød.
Ak, ak! Rød!
For hun var malet rød!
„Jeg rødmer over denne Mor,"
udbrød en Dame, blid;
men rødme kunde hun dog ej,
for hun var malet hvid.
Ak, ak! Hvid!
For hun var malet hvid!
Fy føj! Jeg valgte helst mig Sort
i Livets Farvelad;
men jeg kan ikke males trist,
for jeg er malet glad.
Ak, ak. Glad!
For jeg er malet glad!

40

Den er god; ikke? — Jeg synes den er ganske godt lavet, (tømmer sit Krus) Har du haft mere Held med Mændene?

SKJALDEN

Ja, nu har jeg flere udmærkede Mænd her i Værelset ved Siden af, og een til! Men en Del Skuffelser har jeg jo haft.

DRENGEN

Far er bleven saa streng.

NARREN

Din Far er bleven en fornuftig Mand.

SKJALDEN

Hvad skal jeg sige. Adskillige af de Bedste ser jo lige saa mørkt paa Tingene som Kongen, dem kan det jo ikke nytte at komme med, og andre bryder sig slet ikke noget om Landet. De tror i deres Taabelighed, at dets Skæbne ikke kommer dem ved De allerbedste de skjuler sig jo nok maaske.

NARREN

Dem er der mange af! Det er alle dem, som ingen ved, hvor bor. De er udmærkede!

SKJALDEN

Ja, du kan sagtens spotte, og hvad skal jeg sige! Der var jo da forresten ogsaa mange vel kendte, udmærkede og dygtige Mænd; men dem kan det ikke nytte med, for de har allesammen gensidigt sværtet hinanden hos Kongen, eller ogsaa har du gjort det, Nar!

41

NARREN

Det er noget Pak altsammen!

SKJALDEN

Nej, det gaar jeg ikke med til, men de skæmmer hinanden ved det, at de skælder hinanden saa forfærdeligtud.

NARREN

Der skal dog være et helt stort Hus paa Sjælland, hvor ingen af Beboerne nogensinde har sagt et ondt Ord.

SKJALDEN

Hvor er saa det?

NARREN

Det er der, hvor de Døvstumme bor.

DRENGEN

(ler)

Den var god!

SKJALDEN

Ja, Tak skal du have!

NARREN

Der er ogsaa et helt Slot med tusind Beboere i Jylland, siger man, som er saa fromme, at de ikke nyder andet end Vand og Brød. Man fortæller, at flere og flere slutter sig til den Orden. Det er et smukt Træk! Men det er vist ikke belejligt at bede dem følge med til Kongen.

DRENGEN

Den var vældig Fest!

42

SKJALDEN

Ja, Tak skal du have for din gode Vilje!

NARREN

Jeg gør, hvad jeg kan! Man siger ogsaa, at der bor flere stilfærdige og skikkelige Folk henne i den Lysthave, som man kalder Kirkegaarden, men Gud ved, om de er til at stole paa!

SKJALDEN

Tak, jeg har faaet nok. Jeg vilde bare ønske, at du lignede de Folk paa Kirkegaarden lidt mere. (ser frem for sig) Der er jo alligevel saa meget godt. Det kommer jeg aldrig fra. Den lille Tøs paa Vejen med den lyse Tjavs og de blaa Øjne og de støvede brune Ben Det er jo dejligt, og hendes Mor, som staar i Køkkenet og ligner hende endnu, og Gamlefar paa Bænken, alt det er jo dejligt. Det er Landet, og der er Evighed i det, men det er jo ikke saadan til at fange ind.

NARREN

Nej, Taage og Vrøvl kan ikke tages med i en Sæk!

DRENGEN

Vi har set saa meget andet smukt ogsaa. Kan du huske, Far, da vi stod udenfor Huset og saa Forskeren „sidde ved sin ensomme Lampe“. Ikke ogsaa?

SKJALDEN

Javist var det smukt, hans tænksomme Blik, smukt og redeligt. Der var noget af Evigheden og ogsaa af Landet i det. Men han taalte ikke rigtig at blive flyttet 43 ud i Livet. Han talte bestandig om Etruskerne, og det var jo ikke dem, det kom an paa her.

DRENGEN

Den unge Digter, som sad paa Stranden, Far! Til at begynde med var han da rar. Ikke ogsaa?

SKJALDEN

Smukt, smukt, min Dreng, saa længe han sad der og ligesom blev til et med Vandet og Skoven og Himlen; men han taalte ikke at blive flyttet ind i en Stue. Naa, han kom da ogsaa hjem i en ualmindelig Fart.

NARREN

Det var ikke let for dig at gaa til en anden Skjald. Vel?

SKJALDEN

Jeg gjorde det da; men han blev jo straks aldeles forstyrret. (Narren ler) Hvad fik jeg saa for min gode Vilje? En ny Fjende og et nyt Utuske i Landet Du kan tro, Nar, jeg har faaet mange Fjender i den sidste Tid, fordi jeg søger Sandheden og siger Sandheden Der er mange, som vil glæde sig, hvis det gaar mig galt!

NARREN

Egentlig har vi to meget tilfælles, Skjald. Jeg har engang lavet en Vise om mig selv og mine store Drømme; men den passer ogsaa paa dig Nu skal du høre! (Hen tii Lars. Bukker dybt) Tillader I, at jeg synger en Sang?

LARS

Syng væk!

44

NARREN

Maa jeg takke tusind Gange! (Tilbage til Skjalden) (synger)

Den Gang Ørnen var flyveklar,
raabte alle: du er en Nar!
Da den steg over Taarnets Top,
sendte de deres Drager op.
Stærk er Ørnen, bred dens Vinge,
Had er stærkest.
Den Gang Ørnen stod højt i Sky,
fik dens Vinge en Ladning Bly,
mens de Drager af tyndt Papir
gik tilvejs over Stadens Spir.
Stærk er Ørnen, bred dens Vinge,

Had er stærkest.
Den Gang Ørnen faldt ned fra Sky,
lød et Skrig i den hele By.
Ingen Smerte var i den Lyd,
alle skreg de af Skadefryd.
Stærk er Ørnen, bred dens Vinge,
Had er stærkest.

Den er god, hvad? Saadan tænker du ogsaa, naar du er ærlig.

SKJALDEN

Sommetider maaske, sommetider; men jeg vilde dog ikke synge saa bedsk en Sang. Du overdriver bestandig!

45

NARREN

Overdriver! Tværtimod! Den skal bare spidses til lidt mere i begge Ender, og slibes lidt skarpere paa begge Sider, og have lidt mere Gift i Rillerne!

DRENGEN

Skal vi ikke snart gaa, Far? Her bliver saa uhyggeligt.

SKJALDEN

Det er snart paa Tide, men det er, som om det kniber lidt med Kræfterne Lad mig samle mig lidt først.

(I Stuen ved Siden af høres højlydt Skænderi)

SKJALDEN

(holder sig for Ørene)

NARREN

Hvad er nu det?

DRENGEN

Det er dem!

NARREN

Naa, det er de udmærkede Mænd. Man kan da ialtfald høre dem.

SKJALDEN

Spørg, hvad det er, Dreng!

DRENGEN

(gaar)

46

NARREN

Du er paa Vej til at blive et fornuftigt Menneske, mit gamle Barn, og det gør ondt i Begyndelsen.

DRENGEN

(kommer tilbage)

De var kommen op at skændes, saa lagde Værten sig imellem og vilde smide dem ud. Det var vældig Fest. Det kan du stole paa!

SKJALDEN

(rejser sig)

Lad os liste os bort, min Dreng. Jeg orker ikke at sige Sandheden til flere. Lad os tage Lars Jenssøn med os og skynde os afsted.

NARREN

Lars Jenssøn? Det er jo ham derhenne! Duer han nu ogsaa rigtig, tror du?

SKJALDEN

(har sat sig igen)

Ja, han gør Ikke sandt, min Dreng, vi har aldrig set noget smukkere end ham, da han gik bag sin Plov, saa stærk og rank, ligesom han var vokset frem af Landet Han har med sine egne Hænder ryddet Stenene fra sine Marker og øget Riget med tretten Tønder Land Agerjord Ja, ham tror jeg paa!

NARREN

Jeg kunde se før, at han havde en hul Kindtand i den højre Overkæbe. Det var derfor, jeg bukkede mig saa dybt.

47

DRENGEN

Uf!

SKJALDEN

(samtidigt)

Nu har jeg faaet nok for idag, Nar!

NARREN

Men hvorfor sidder han der alene?

SKJALDEN

Aa, han skal have Fred.

NARREN

Jeg vil gaa hen og tale med ham.

SKJALDEN

Nej, nej, gør ikke det!

NARREN

Du er nok bange, Skjald, for at han skal gøre Dumheder!

SKJALDEN

Nej, jeg er ikke! Jeg tror paa ham, men men jeg nægter ikke, jeg har haft en Del Skuffelser Lad nu det være godt.

NARREN

(gaar hen til Lars og bukker dybt)

Maa jeg have Lov til at hilse paa den store Mand?

LARS

I kan lige saa godt lade være med de Narrestreger!

NARREN

(hen til Skjalden, som ængelig har fulgt ham med Øjnene)

Han bestod Prøven. Han er god. Lad mig nu se en Gang til.

48

SKJALDEN

Nej, nej, ikke mere!

NARREN

(giver Kyperen en Besked. Denne trækker en Flaske Champagne op) (hos Lars)

Jeg har hørt saa meget godt om Jer, at jeg maa have Lov til at byde paa et Krus Øl.

LARS

Hvis I sætter Jer ved *mit* Bord, skal I faa et Krus Øl af *mig*, men I maa undskylde, at jeg allerede har drukket mit ud, og mere skal jeg ikke have.

NARREN

(hen til Skjalden)

Han er god. Han bestod! Nu skal jeg prøve en Gang til.

SKJALDEN

Nej, nej, ikke mere!

NARREN

(hen til Lars)

Men saa maa jeg maaske følge Jer hen et Sted, hvor man træffer de yndigste Piger i hele Riget.

LARS

Tak, jeg har min Kone hjemme og er vel tilfreds.

NARREN

(hos Skjalden)

Han er god! Uskyldigt Blod! En Gang til!

SKJALDEN

(stolt)

Ja, haha, du kommer nok ingen Vegne med ham, haha.

49

DRENGEN

Ah, jeg gasser mig!

NARREN

(hos Lars)

Her i Byen plejer Mændene ellers van at have flere Koner, og Konerne flere Mænd.

LARS

Hvor faar de alle de Mænd og Koner fra, maa jeg spørge?

NARREN

Ja, haha! Det maa jo nærmest være de samme, der gaar igen.

LARS

Saa kan de lige saa gerne blive ved den, de har. Og hvordan gaar det egentlig med Børnene paa den Vis?

NARREN

Storartet! Navnlig med alle dem, der ikke bliver født!

LARS

Jeg vil tro det! Men saa bliver der jo ingen Koner og Mænd af til de næste.

NARREN

Den Tid den Sorg! Foreløbig gaar det udmærket! (hen til skjalden) Han er god, god, god Kedelig til Overflod! Det er et heldigt Tegn for dig, Skjald.

SKJALDEN

Det har du hjertelig godt af, Nar. Hahaha. Ja, han er en prægtig Mand.

50

DRENGEN

(ler med af Glæde)

Nu faar Narren ordentlig!

NARREN

(hos Lars)

Hvad faar I nu for Jeres Umage?

LARS

Ja, jeg faar Rejsegodtgørelse!

NARREN

Ikke mere!

LARS

Jeg er veltilfreds. Kan jeg gøre Kongen en Tjeneste med saa lidt, saa gerne for mig.

NARREN

Ved I ikke, at Kongen belønner enhver Tjeneste rigeligt, selv den allermindste. Har I ikke hørt, at Herr. Tage Brask fik 20,000 Guldstykker, bare fordi han ikke havde slaaet sin Bedstemoder ihjel, hun var nemlig død, før han blev født.

LARS

Det er Løgn!

NARREN

Det er billedlig Tale, Lars, I skal ikke lade Jer narre af Skjalden til at gøre nogen Ting gratis. I Byen behøver man ingenting at bestille.

LARS

Jeg har det godt, som jeg har det. Jeg er veltilfreds.

51

NARREN

Har I da slet ingen Ønsker? En Mand, der gør Landet saa store Tjenester, kan forlange hvadsomhelst.

LARS

(til Kyperen)

Lad os faa to Krus Øl (til Narren) Lad mig høre lidt mere om dette her.

NARREN

Jeg spurgte, om I ikke havde noget Ønske.

(Kyperen kommer med Champagne i Ølkrus)

LARS

Hvis jeg havde Raad til det, saa jeg kunde flytte til Byen, gjorde jeg det gerne Der er jo saa mange, der siger, at det er det egentlige!

NARREN

Skaal!

LARS

Skaal! (De drikker)

NARREN

(da Lars ser salig ud)

Den Slags Champagne drikker man altid i Byen. Det er mig, som giver!

(hsn til Skjalden)

Han vil bo i Byen! Det begynder at knibe for dig, Skjald!

SKJALDEN

(rejser sig forfærdet)

Vil han bo i Byen! Ikke mere! Ikke mere! Lad ham nu sidde.

52

DRENGEN

Narren snyder!

LARS

(til Kyperen)

To Krus Øl til! Dette her maa jeg høre nærmere om!

(Kyperen kommer)

NARREN

Skaal!

LARS

Siger I, at Herr. Tage Brask fik 20,000 Daler?

NARREN

Guldstykker!

LARS

Guldstykker!

NARREN

De tyve tusind faar man for Ingenting og saa gaar man bare ned med dem i den store røde Bygning og der faar man straks hundrede tusind tilbage.

Skaal!

LARS

Skaal! 100,000, hvad? For ingenting? Det var som Søren! Guldstykker! Kyper! To Krus Øl til, og det lidt hurtigt! Kan han skynde sig, hvad? Han ved nok ikke, hvem han har for sig. (øllet kommer)
100,000 Guldstykker?

SKJALDEN

(er kommen til)

Det er da ikke din Mening, Lars, at møde fuld hos Kongen?

53

LARS

Fuld! Jeg har aldrig været svirende i mit Liv; men dette her dette her skal have sin Forklaring. Er det sandt, at Herr. Tage Brask har faaet 20,000 Guldstykker for ingenting? Og saa ...

SKJALDEN

Ja, desværre, det er vist sandt.

LARS

Og jeg skal ikke have en Skilling?

SKJALDEN

Det var jo netop Meningen, at Kongen skulde se, at du gjorde det for Landets Skyld.

LARS

Nej, jeg lader mig ikke lure saa let! Noget Daarekistelem er jeg da heller ikke Hej, Kyper, to Krus Øl til ham der og mig, men ikke noget til ham i den lange Kappe!

SKJALDEN

Du, som har rensed din Ager for Landets Skyld med dine egne Hænder.

LARS

Det var da saagu for Konens og min egen Skyld.

SKJALDEN

Du maa hellere vende hjem, Lars.

LARS

Vende hjem! Nej, jeg vil til Byen, vil jeg, og hilse 54 paa Kongen og hæve mine Penge Det nytter ikke, at du vil spille stor overfor mig, din Vrøvlebøtte Han der, han bøjer sig i Støvet for mig, men du, din Vigtigper

SKJALDEN

Det var jo netop din Beskedenhed, som gjorde dig stor, Lars!

LARS

Jeg skal give dig Beskedenhed, skal jeg!

(slaar Ølkrusets Indhold over ham)

NARREN

(i Døren)

Politi! Politi!

DRENGEN

(springer løs paa Lars og bearbejder ham med sine Næver) (To Mænd i Uniform kommer til og lægger Haand paa Lars)

NARREN

(skriger)

I Kaschotten med ham! I Kaschotten! Han hældder Øl paa Skjalden!

VÆRTEN

(kommer)

Jeg havde ikke troet om en Mand som Eder, at I vilde fylde Huset med Pak og bringe Skam over en ærlig Gæstgiver. Herut med Fyren!

SKJALDEN

Bær over med os, min gode Vært, og lad Manden gaa bort i Fred.

55

VÆRTEN

Javel, Herr. Skjald. — Vi er jo gamle Venner. En anden en har jo ogsaa været med til noget af hvert.

NARREN

(skriger)

I Kaschotten med ham! I Kaschotten! Han hælder Øllet *udenpaa* Skjalden!

LARS

(græder)

Skal det nu gaa den Vej med mig! Jeg har aldrig nogensinde gjort min Kone Skam. I kan spørge hvemsomhelst paa Egnen, og I skal faa høre, at jeg er en ordentlig Mand. Jeg beder pænt om at maatte gaa.

DRENGEN

(græder)

Den modbydelige Nar.

SKJALDEN

Slip ham!

VÆRTEN

Men han skal ud af Huset med det vons, og det skal de andre Søren mig ogsaa!

LARS

Naar jeg blot faar Lov til at rejse hjem til min Kone, saa skal jeg aldrig forivre mig mere. (til skjalden) Jeg beder Jer Omforladelse, for det er mig, der har Fejlen.

SKJALDEN

Alt tilgivet, Lars. I er en brav Mand Slip ham, 56 og lad ham rejse hjem. Det var min Fejl, at jeg vilde flytte dig.

(Politiet ud)

LARS

Ja, det var jo ikke, som det skulde være, dette her Saa siger jeg Farvel og Tak for Jeres gode Mening. Kommer I paa min Egn igen, saa skal I se, at jeg ikke er værre end andre og holder min Kones og mit eget Rygte i Ære. (Han gaar)

NARREN

(Til Værten)

Skjalden vilde bringe den fulde Mand til Kongen.

VÆRTEN

Saa det vilde han! Det vil jeg sige, at jeg havde ikke ventet dette af en Mand som jer. Jeg har altid behandlet jer som en sand Ven og uden Forpligtelse givet mere end en Omgang i jeres yngre Dage. Det skulde man ikke tro, at I huskede, siden I vil føre saadan en Knoldesparker til Kongen istedetfor en Mand, der har Koltivering i sig, som at mig har! (Han gaar)

NARREN

(Holder sig paa Maven for Latter)

Hahaha! hahaha og saasaasaa! Som I siger!

SKJALDEN

(tørrer sine Øjne og vender sig derpaa forbitret mod Narren)

Vil du nu forklare mig, Nar, hvorfor du er saa glad ved at ødelægge alting for mig. Det gælder dog ogsaa dit eget Liv.

57

NARREN

Det skal jeg sige dig, Skjald. Fordi det Onde er morsomt, og det Gode kedeligt. Jeg har faaet Smag for bitre og salte Ting, og jeg brækker mig over det Søde. Og saa en Grund til: Naar du kommer til Kongen tomhændet, saa vil alle sige: „Narren havde Ret". Stemningen i Landet er allerede stærk for mig, og Kongen vil komme til at indse det meningsløse i at hænge den Mand, der alene sagde Sandheden, og altid havde Ret. Du vil derimod blive hængt, som rimeligt er. Men nu skal du høre min Plan, Som er en fornuftig Plan. (han kravler op paa Bordet) Du skal tage *mig* ved Haanden og gaa til Kongen og vise *mig* frem. „Her", skal du sige, „her ser du Landets største Mand, Herre Konge, han som altid sagde Sandheden"!!! Alle vil give dig Ret, og du frelser dit Skind Dette her har jeg udtænkt, fordi jeg alligevel bedre kan lide dig end de andre, (kravler ned igen)

SKJALDEN

Aldrig! Det gør jeg aldrig! Lad dem saa hellere hænge mig Men gaa nu, Nar, jeg vil ikke mere tale med dig. Du gør ondt værre, og det er ondt nok, som det er. Du kommer jo Eddike i Surmælk! — Gaa nu med dig! — Du har selv været ude om det.

NARREN

Taabe, Taabe, Taabe! Som staar din egen Lykke i Vejen, uden at skade mig, for jeg klarer mig nok, skal du se!

DRENGEN

(vil fare løs paa Narren; men Skjalden holder ham tilbage)

58

SKJALDEN

Det tror jeg ogsaa, at du klarer dig! Men ud med dig nu! Og det i en Fart! (jager ham ud)

DRENGEN

(hopper omkring)

Han kan bare vove paa at komme igen, saa skal han faa nogle ordentlige Klø.

SKJALDEN

Han var da selv ude om det, ikke sandt? Ak, Dreng! Hvor er jeg dog tung i Sindet! — Jeg har drømt for stort om mit Folk. Jeg ser ikke længer Helheden. Jeg ser kun Stumper og Stykker — Mismod i det Store og Selviskhed i det Smaa! (han spiller og synger)

Tidselhøsten tegner godt,
og Nælder staar i Stak.
Rugen er kun saa som saa,
og Hveden ligger brak.
Nag og Nid er vel ved Magt,
har Kraft til Overflod.
Venskab har en vissen Haand,
dertil en lammet Fod.
Bulmeurt og Svinemælk,
de blomstrer bredt og vidt.
Liljens høje Stilk er brudt,
og Rosen ormebidt.
Lavsind bor paa Bjergets Top
i Ægteskab med Skam.
Højsind bor i Kældervraa,
hvis du kan finde ham!

59 Mug og Skimmel har det fint,
og Svampene gaar frem.
Husets Mure staar for Fald,
hvem bryder sig om dem?
Had og Last gør hver Dag Fest,
hos Høj saavel som Lav.
Kærlighed gik hen igaar
og grov sin egen Grav!

DRENGEN

Aa, Far, du maa ikke være saa ked af det. — Du er saa ked af det.

SKJALDEN

Ak, Dreng, jeg synger allerede med Narrens Strube!

DRENGEN

Det lyder helt anderledes, Far, det kan du stole paa, for du sørger.

SKJALDEN

Kom, min Dreng, lad os gaa, men hvorhen? Jeg ved blot ikke, hvorhen? Daarlighed var det meste, jeg fandt; og der er saamænd heller ikke stort godt at sige om mig selv.

DRENGEN

Maa jeg lede dig, Far?

SKJALDEN

Ja, led mig, du, som ikke har lært at bruge dine Øjne.

60

DRENGEN

(staar lidt og tænker sig om.)

Det er alle vi Drenges Mening at være flinke Mænd.

SKJALDEN

Ja, er der mange, som dig, saa skal jeg saa sandelig ikke hænge med Næbbet. Det Hele er maaske slet ikke saa slemt. Frisk Mod!

DRENGEN

Det kan du stole paa!

Tæppet.

61

FJERDE BILLEDE

Ved Ismuren. En kold Vintereftermiddag. To sorte Kors rager op. Jorden er nøgen. Træerne bladløse. Det mørkner efterhaanden. I det lille gule Hus er et Vindu oplyst.

SKJALDEN

Hvor er vi dog kommen hen? Hvorfor har du ført mig til dette Sted? Hvad vil vi dog her. Kulde! Mørke! Hvad er dog dette for et Sorgens og Smertens Land, du har ført mig til?

DRENGEN

Jeg følte, at vi skulde gaa herhen. Jeg troede, at dette var Vejen. Vær ikke vred over, at jeg har skuffet dig, jeg er saa ked af det!

SKJALDEN

Dette Vejen! En isnende Kulde slaar imod os fra denne Mur. Mørket her har noget i sig, som er sortere, end Mørket ellers er, min Dreng! Hører du ikke Suk i Luften? De kommer fra den anden Side. Herre Gud, hvem er det, der sukker saa bitterligt!

DRENGEN

Jeg ved det ikke Aa, Far, du maa tilgive mig Jeg kan næsten ikke faa det frem. Jeg kan ikke. 62 Jeg har engang mødt en lille Pige, som bor dernede, og det er hende, som hedder Kirsten, og det er hende, jeg har tænkt paa hele Tiden, og saa syntes jeg, det var saa stort, at hun boede der ... Jeg er saa ked af, at jeg har skuffet dig.

SKJALDEN

Daarskab, Barn, Daarskab!

Hør, hvor sørgeligt Vinden pusler med det visne Græs, den hvisker sorgfulde Ting til de nøgne Grene og stryger saa bange henover Ismuren. Og se saa disse Kors da, som fortvivlet breder Armene ud. De nøgne Træer er vist ulykkelige nok, men disse to Kors ser ud, som om de var stivnede af Alverdens Ulykke. De klager til den øde Nat: „Se, hvor jeg er fattig! Se, hvor jeg er nøgen i Kulden". De vil aldrig høre op at klage, for de er helt uden Glæde og Haab. Jeg holder det ikke ud, min Dreng? Engang saa jeg et Sted, som dette; men der var kun et Kors For hvem er Korsene da rejste?

DRENGEN

Maaske staar det paa dem.

(Han gaar nærmere) Far, nu Ved jeg, hvor vi er.

SKJALDEN

Hvad læser du paa Korset?

DRENGEN

Her staar mange Navne. Her staar Navnene paa dem, der faldt i fordums Dage, for det tabte Land. Danske Navne og ogsaa norske og svenske Navne.

63

SKJALDEN

Jaja, alle de Faldne. Muren staar der, nu husker jeg den Ja, det er Smertens Land. De blødte forgæves.

DRENGEN

(ved det andet Kors)

Og her staar Navnene paa alle dem, der siden efter kæmpede for det danske Sprog og den danske Sag Og her er mange tusinde Navne til. Der mylrer af Navne. Seks tusinde Navne paa dem, som faldt i fremmed Land for fremmed Sag.

SKJALDEN

Ak, jeg vidste kun altfor godt, hvor vi var. Jeg vilde blot skjule det for mig selv. Mit Haab stod til dette Sted, men i denne Nat fryser Haabet tildøde. Ja, det er Smerte, det er Sorg. Her er vor Ulykkes Kilde. Korsene staar i dette øde Mørke til Minde om et Liv, saa dybt nedbøjet, som intet andet. Her drypper Blod, her falder Taarer' ... Og Blod og Taarer stivner til Is.

(Han synger sorgfuldt)

Saa bittert var mit Hjerte,
saa mødig var min Fod,
saa syg og ensom var min Sjæl;

da jeg ved Maalet stod.
De sultne Krager skriger vildt,
hvor sorte Storme gaar.
Kom Vaar!
Kom Danmarks blide Sommer!
Kom blomsterbroget Vang!
Kom gyldne Dag og hvide Nat!
Kom søde Fuglesang!
64 Men Træets nøgne Grene
er i fortvivlet Trods
strakt op mod Mørkets vilde Hær,
som gaar hen over os.
Nu falder Spurven død til Jord
og Mulden gør sig haard.
Kom Vaar!
Kom Danmarks ... osv.
Men fattigst fryser Korset
som et froststivnet Raab,
de tomme Hænder bærer kun
paa et korsfæstet Haab.
Urolig er de Dødes Søvn,
de mindes deres Saar.
Kom Vaar!
Kom Danmarks søde Sommer!
Kom helt og rigt engang.
Kom Lykketid! Kom Fryd og Fred!
Kom Hjertets fulde Sang!

(Taler)

Vi maa nok se at komme videre, Dreng; for Haabet, som engang boede her, er borte.

(Fra Huset høres nu en Kvinderøst synge Broersons Salme)

KVINDEN

Her vil ties.
Her vil bies.
Her vil bies mit svage Sind.
Just ved at vente,
naar vi at hente,
naar vi at hente vor Sommer ind.

(Fra den anden Side af Muren høres en Mandsrøst)

65

MANDEN

Her vil ties.
Her vil bies.

Her vil bies mit svage Sind.

SKJALDEN

Min Dreng, i Kulden og Mørket har vi fundet noget, selv om det ikke er, hvad vi søgte, for hvorledes skal jeg kunne bringe Sorgen som Trøst til den, som er sorgfuld?

(En Flok Børn er kommen fra højre. De kommer straks i Lag med Drengen)

HAABET

(kommer glidende ned ad Ismuren, standser, hvor den er lavest, og raaber ind til den anden Side)

Hallo! Hallo! Her er jeg! Hallo, smaa Børn! Sig til Fangen, at jeg er her! Jeg er her! Vil I herover, smaa Børn? Jer kan jeg godt hjælpe over! Vi lader bare, som om der ingen Mur er! Saa kan I lege med Jeres Venner paa denne Side.

(bøjer sig ned og rækker Haanden til og hjælper en Pige (i sønderjysk Dragt) at klatre over og tager Drengen ved Haanden)

PIGEN

Goddag, Ole!

DRENGEN

Goddag, Kirsten!

(de bliver længe staaende med hinanden i Haanden)

PIGEN

Det var pænt af dig, at du kom.

66

DRENGEN

Det var ogsaa pænt af dig, at du kom.

(Andre Piger og Drengene følger efter. Alle Børnene tager hinanden i Hænderne, løber rundt og leger. Haabet sidder paa Ismuren og spiller paa Fløjte)

SKJALDEN

Saa var Haabet dog ikke helt dødt paa dette Sted.

DRENGEN

(med Pigen ved Haanden)

Nej, Far! Det er Kirsten! Hun er kommen herover.

SKJALDEN

Goddag lille Kirsten. Det var rigtignok pent af dig, at du kom herover ...

DRENGEN

Ja, var det ikke pent?

PIGEN

Det var ogsaa pent af Ole, at han kom.

SKJALDEN

Har han saa holdt en fin Tale?

PIGEN

Ja.

SKJALDEN

Hvad sagde han da?

PIGEN

Det kan jeg ikke huske altsammen.

(En Storm blæser op)

67

SKJALDEN

Men nu kommer Uvejret og saa er det forbi med Glæden.

DRENGEN

Jeg skal straks grave en Jordhule, hvor vi kan overvintre. Hiv og sving! Det er Fest!

SKJALDEN

I Huset derinde, tror jeg nok, der bor en god Kvinde. Lad os hellere bede hende om Ly. Kom Børn!
(Alle gaar ind i Huset) Tæppet.

68

FEMTE BILLEDE

Inde i Huset. En ældet Kvinde sidder og spinder ved en Rok.

KVINDEN

(synger)

Streng Tider
langsomt skrider,
langsomt skrider, de har den Art.
Dagene længes,
Vinteren strenges,
Vinteren strenges, og det er svart.

MANDSRØST

(fra den anden Side)

Streng Tider
langsomt skrider,
langsomt skrider, de har den Art.

KVINDEN

Kom, min Due,
lad dig skue,
lad dig skue med Olieblad.
Se, nu er Stunden
snarlig oprunden,
snarlig oprunden, som gør dig glad.

69

MANDSRØSTEN

Kom, min Due,
lad dig skue,
lad dig skue med Olieblad.

SKJALDEN

(er kommen ind, fulgt af Børnene, og bleven staaende tavse)

Guds Fred i Stuen! Hvad gør I her, min gode Kone, i dette enlige Hus i denne Sorgens Egn?

KVINDEN

Jeg venter.

SKJALDEN

Hvad venter I paa?

KVINDEN

Paa noget, som skal komme.

SKJALDEN

Er det en Glæde?

KVINDEN

Ja, det er det!

SKJALDEN

Hvornaar skal den komme?

KVINDEN

Den kommer engang.

SKJALDEN

Har I ventet længe?

70

KVINDEN

Det har jeg!

SKJALDEN

Og ved dog blot, at den kommer engang!

KVINDEN

Er det ikke nok?

SKJALDEN

Det var dog godt at vide lidt nøjere Besked.

KVINDEN

Den, som har prøvet mange Skuffelser, er ikke fordringsfuld.

SKJALDEN

Jeg vilde dog altid spørge: Hvornaar? Hvornaar?

KVINDEN

Jeg tænker, den kommer, naar Vestenvinden vælter Bjergene, og det tørre Træ blomstrer.

SKJALDEN

Jeg synes, jeg har hørt det Ord engang før, det lyder ikke fortrøstningsfuldt.

KVINDEN

Fortrøstningsfuldt nok for mig.

SKJALDEN

Se, Børn, denne Kvinde! Hvem tror I, det er?

BØRNENE

Det er Mor!

71

SKJALDEN

Hvad siger I! Er det Mor? Nej hør, ved I nu hvad! I kender da Jeres Mor. Jeg vilde sagt til Jer: Dette er en god og taalmodig Kvinde, som I kan lære noget af.

BØRNENE

Det er Mor.

(de strømmer sammen om hende)

KVINDEN

(klapper og kærtegner dem)

SKJALDEN

Her er Børn fra begge Sider af den store Mur, og saa siger de alligevel Mor til den samme Kone.

KVINDEN

Børn har deres egen Maade at tænke og føle paa. De er tidt forstandigere end de Voksne. Kald I mig bare Mor, Børn. Jeg skal ikke fornægte Jer.

SKJALDEN

Det er et underligt Hus, dette her. Kvinden er underlig, og Børnene bliver løjerlige i det samme, de kommer over Tærskelen. Her har jeg ialtfald fundet noget, som ikke er det sædvanlige.

KVINDEN

Det kan saamænd gerne være, at jeg er underlig. Jeg husker ikke lige, hvordan det hænger sammen, men det har nu nok sin Rigtighed med de Børn ogsaa.

72

SKJALDEN

Hør, I Børn fra den anden Side! Hørte jeg rigtig? Kaldte I ogsaa denne Kvinde for Mor? Kirsten, sagde du ogsaa Mor til hende?

PIGEN

(med Drengen ved Haanden)

Ja.. a, jeg sagde Mor. — Det gjorde Ole ogsaa.

SKJALDEN

Du, min Dreng, gjorde du det ogsaa?

DRENGEN

Ja.

SKJALDEN

Hvad kan nu det komme af?

DRENGEN

Det var saa naturligt Kirsten sagde ogsaa Mor!

SKJALDEN

Jeg ved ikke bedre, end at saa vil ogsaa jeg kalde Jer Mor!

KVINDEN

Ja, gør I bare det. Jeg er gammel nok til det.

SKJALDEN

Saa gammel ser I nu ikke ud, kære Mor, men hvis I har Aar, som I har Visdom og Taalmodighed, saa maa I jo være meget gammel.

73

KVINDEN

Det kan have sin Rigtighed. Aar kommer, og Aar gaar. Det betyder ikke saa meget, som Folk tror.

SKJALDEN

(ser undrende paa hende)

Det er en svær Mængde Børn, I har paa den Maade!

KVINDEN

Aaja, en Del er der jo. Jeg maa vel nærmest kalde dem Børnebørn. Men af Børn har jeg da ogsaa en Hob.

SKJALDEN

Jeg vil tro det Hvor mange kan saa det være?

KVINDEN

Der er en lang Een, som har Fødderne paa Jorden, og mange Store og Smaa, som svømmer paa Vandet.

SKJALDEN

Dette her var nu en underlig Tale!

KVINDEN

En, som jeg kalder Tvillingebror til den Lange, fordi de var saa at sige uadskillelige, er bortrejst alligevel, eller hvad jeg nu skal kalde det.

SKJALDEN

Men han kommer vel igen?

KVINDEN

Det gør han nok!

74

SKJALDEN

Ja, jeg forstaar mig nu bedre paa Børnebørnene. Dem har I Glæde af, ikke sandt?

KVINDEN

En holder jo af sine. Ja, der er da Plejebørn mellem ogsaa; men naar de forstaar mig og bryder sig om mig, saa er de som mine.

SKJALDEN

Jeg vil da haabe, at Flokken arter sig vel?

KVINDEN

En kan jo ikke saadan tale om sine egne. En venter sig gerne mere af dem end af andre og nøjer sig alligevel stundom med mindre.

SKJALDEN

Helt tilfreds er I nu vist ikke?

KVINDEN

Naar der er saa mange, maa de jo være forskellige. Det er jo ikke andet end Mennesker, saa det er ikke

værd at forlange for meget. Godt, hvis man kan tænke med Glæde paa Flokken i det Store og Hele, selvom hver enkelt har sine Fejl.

SKJALDEN

Det var et sandt Ord.

KVINDEN

Men der skal jo Lykke til, for at der kan komme 75 Gang i det, som der bør, naar En er stillet paa en vanskelig Post i Verden Naa, nu skal jeg hen til min Kaffe.

SKJALDEN

Den dufter lifligt, Jeres Kaffe. Hvor er her dog rart hos Jer, Mor, saa renskuret og godt allevegne. Selv Gulvet er venligt mod den, som træder paa det.

KVINDEN

Jeg passer mit Hus og min Jord; og nu skal I snart faa en Kop Kaffe i godt Selskab, for det kan I trænge til.

(gaar til Komfuret; alle Børnene stiller sig rundt om hende)

SKJALDEN

(idet hun gaar)

Ja, I kan nok se paa mig, hvad det er, jeg trænger til. (vinker Drengen til sig, som kommer med Kirsten) Ved du hvad, min Dreng, her er godt at være. Jeg tror, jeg kunde blive venlig, selv mod den unge Digter, som jeg saa mig saa gal paa, hvis jeg traf ham her Han vilde være anderledes, og hvis der var Fejl paa min Side, saa vilde jeg ogsaa være anderledes. Jeg tror, det mere Heldige kommer frem her,

DRENGEN

Du skulde bede hende om at gaa med til Kongen.

SKJALDEN

Ja, jeg havde stor Lyst, men det er jo sørgeligt, at hun er saa gammel og sommetider unægtelig taler lidt underligt. Det er gaaet op for mig, at den, som jeg søger, helst skulde være baade gammel og ung, og helst baade fornem og jevn, og hvor finder man det; nu vil 76 jeg ikke sige noget ondt om hende. Lad os glæde os over hende, som hun er. Selv om Landet er bleven en lille Smule værre, end det var, hvad jeg frygter, saa kan det maaske blive bedre igen.

(Man hører Stormen tage til)

DRENGEN

Hør, hvor det stormer!

SKJALDEN

(til Kvinden, som nærmer sig)

Ja, I skal have Tak, kære Mor, fordi I giver os Husly. Koldt og uhyggeligt var der, og nu bliver det værre. Hør! Det var da en farlig Storm, dette her.

KVINDEN

Det er Vestenvinden!

SKJALDEN

Saa nu tordner og lyner det ogsaa. Mage til Vejr har jeg aldrig kendt. Det er, som om Verden skulde forgaa!

KVINDEN

Det er Vestenvinden. I skal se, den kommer med Foraar til os.

SKJALDEN

Foraar nu i denne isnende Kulde!

KVINDEN

Det er et haardt Vejr, haardere end jeg ellers synes om, men til os kommer Vestenvinden med blide Gaver Kan I ikke høre Sang i Stormen?

(Fjernt, ganske dæmpet, høres en Strofe af Marseillaisen, der bæres bort af Stormen. Derefter den engelske, amerikanske og italienske Hymne paa samme Maade. Det gentager sig nogle Gange)

77

SKJALDEN

Ja! ja! Der er Musik i Stormen! Vestenvinden synger sine vilde Sange.

(Braget fra en mægtig Naturkatastrofe ryster nu alle)

KVINDEN

Vi maa nok bøje Hovedet i Medfølelse med Smerten; men vi løfter det atter i Tak!

(er gaaet til Vinduet)

Se nu ud, Børn! Kan I se! (hun vender tilbage og staar midt i Stuen, lyttende til, hvad Børnene nu fortæller. Fjernt høres en Violintone: Der er et yndigt Land.)

DRENGEN

Ja! Stormen har revet Muren ned!

KVINDEN

Godt! Godt!

SKJALDEN

(har nærmet sig)

Nej, hør, ved du nu hvad! jeg kan ikke se en Haand for mig! Vel er jeg gammel, men blind er jeg da ikke endnu. I maa ikke forlange af mig, at jeg skal se tværs gennem begsort Nat.

BØRNENE

Jamen, vi *kan* se!

DRENGEN

Aa, det er bleven Foraar!

KVINDEN

Godt! Godt!

PIGEN

Se Blomsterne!

SKJALDEN

Nej, ved I nu hvad, Børn!

78

DRENGEN

Jamen, der er Blomster. Der er Anemoner og Krokus. Og hvor Græsset dog er grønt. Nu er der ogsaa Violer! Se, hvor de er blaa, Grøftekanten blaaner. De dufter saa dejligt! (klapper i Hænderne) Det er Vaaren! Det er Vaaren!

KVINDEN

Godt! Godt!

SKJALDEN

Nej, hør nu!

PIGEN

Jamen, det er sandt!

SKJALDEN

Jeg vil nødig straffe Jer, nu da vi er Gæster hos Jeres Mor hos vor Mor skulde jeg jo sige, men I skulde ikke gøre Nar af Jeres gamle Lærer.

DRENGEN

Jamen, det er sandt. Se alle Roserne!

SKJALDEN

Roser! Nej, nu gaar det for vidt. Lad gaa med Foraarsblomsterne, men Roser! Foraar og Sommer paa engang!

DRENGEN

Jeg har aldrig set saa mange Blomster paa engang. Det er Vaar og Sommer!

PIGEN

Det er nede hos os! Det er nede hos os!

(klapper i Hænderne)

79

SKJALDEN

Men hvordan kan du da se. Det er jo Nat.

DRENGEN

Der er saadan en særlig Sol derude! En særlig lykkelig Sol!

KVINDEN

Lykkens Sol!

PIGEN

Det er nede hos os!

SKJALDEN

Ak, ak, ak! At jeg er bleven saa gammel og saa ond, at det er Børnene, som viser mig, hvad der er skønt. Det skulde være omvendt.

DRENGEN

De sorte Kors er røde og hvide af Roser, som slynger sig om dem!

PIGEN

Det er vores Kors!

KVINDEN

(som stadig staar midt i Stuen)

Vestenvinden har væltet Bjergene, og det tørre Træ blomstrer!

SKJALDEN

(staar ved hendes Side)

Ak, Korsene! De sorte Kors, som var saa fortvivlede! Børn, Børn! I gør Nar af Jeres gamle Lærer, men det er saa smukt, at jeg maa græde. Lad mig saa være en gammel Nar. Jeg græder! Hvide og røde Roser slynger sig om de sorte Kors! Det maa jo være for at omfavne dem og kærtegne dem og takke dem! Børn, Børn! Det er saa smukt, at jeg maa tro det. Fordi fordi det er saa smukt, at jeg maa græde!

KVINDEN

(staar ved Komfuret)

Ja, lille Børn, kan I saa dække Kaffebordet, for nu faar vi en Gæst.

(de gør det)

KVINDEN

(sætter sig nu midt i Stuen med Ansigtet vendt mod Døren. Et Øjeblik efter gaar den op, og Haab træder ind med en triumferende Mine)

HAAB

Hallo! Her er jeg!

KVINDEN

Velkommen er du altid, og du er nok ikke alene idag.

HAAB

(nikker)

Han følger lige efter mig! *(stiller sig bag hendes Stol)*

(Døren gaar op, og Sønnen med Tro ved Haanden kommer ind. Han er i sønderrevet Fangedragt. De overfilede Lænker klirrer om hans Fødder og Hænder. Han kaster sig paa Knæ foran Moderen og lægger sit Hoved i hendes Skød. Hun kysser hans Pande)

SØNNEN

Jeg siger ingenting, Mor, for mit Hjerte er fuldt.

KVINDEN

(med hans Hoved mellem sine Hænder, ser ham glad ind i Øjnene)

Vi behøver ikke at sige noget, for vi to føler det samme.

81

SØNNEN

Ja, Mor, det gør vi.

KVINDEN

Vi taler heller ikke om, hvad du har lidt.

SØNNEN

Vi skal begynde paa en frisk med en god Vilje.

KVINDEN

Du har holdt dig bravt, min Dreng, al den Tid.

SØNNEN

Jeg tror nok, det gik saa taalelig godt, Mor.

KVINDEN

Ja, nu græder vi, min Dreng, men det er af Glæde!

(Under dette har Haab og Tro stilfærdigt filet hans Lænker over, de falder klirrende til Jorden. Han rejser sig og strækker sig)

SØNNEN

Aa, jeg er fri, jeg er fri! Det gjorde godt at komme hjem!

KVINDEN

(til Børnene, som undrende har set til)

Saa, lille Børn, nu skal vi have Kaffe. (til Skjalden) Nu skal I faa, hvad I trænger til.

(De sætter sig alle ved Kaffebordet, undtagen Haab og Tro)

KVINDEN

(til Haab og Tro)

I skal da ogsaa have Kaffe!

82

HAAB OG TRO

Skal vi have Kaffe?

KVINDEN

Det skal I da rigtignok, for det har I da fortjent. (dæmpet) Om ikke for andet, saa skal I lade saadan for Børnenes Skyld, for det er ikke hver Dag, de sidder tilbords med saadan nogle, der har Vinger paa. De ved ialtfald ikke af det.

(Haab og Tro sætter sig til Bordet og faar Kaffe med)

SKJALDEN

Tak for Kaffen! Og nu vil jeg synge en Sang, for hvad enten jeg nu drømmer eller er vaagen, saa maa jeg tro paa det.

(Han synger)

Søndret Folk er vokset sammen
i den store Skæbnestund.
Een er Stammen, een er Flammen,
een er Glæden paa vor Grund.
Frem af Vinter vælder Vaar.
Helet er vort gamle Saar,
bødet Danmarks Flænge.
Sorgomsuste Kongeaa,
atter skal din Vove gaa
glad igennem Enge.
Mure faldt, og Lænker løstes,
snæret Lunge aander frit,
der, hvor Vredens Kar udøstes,
der, hvor Dansk har lidt og stridt.
83 Uden Tryk af fremmed Aag
klinger nu det rene Sprog,
som vor Moder taler.
Eget Brød til egen Dug,
Danmarks Hvede, Danmarks Rug
Dybbøl Mølle maler.

(Op gaar Døren, og Hofmarskallen træder ind)

TAFFELMESTEREN

Jeg søger den gamle Skjald. Er han her?

SKJALDEN

(rejser sig og gaar hen til ham)

Hvad vil I mig?

TAFFELMESTEREN

Kongen kalder Eder. Idag er et Aar gaaet, siden I forlod Slottet. I skal straks følge med, min kære Skjald. Har I fundet noget, for ellers ved I nok, at I skal hænges. Det er meget kedeligt.

SKJALDEN

Jeg følger; men tillad mig at bede den gamle Kone og hendes Søn om at følge med.

TAFFELMESTEREN

Den gamle Kone og hendes Søn! Er I fra Vid og Sans! Vil I bringe dem til Slottet? Skal de være noget stort? Nej, hør, ved I nu hvad!

SKJALDEN

Jeg ved ikke, men jeg har det Haab, at de maaske vil formilde Kongen og sprede hans Tungsind.

84

TAFFELMESTEREN

Hvis I fører dem ind paa Slottet, bliver I hængt i det mindste to Gange, og Konen og Fyren bliver ogsaa hængt og druknet og brændt! Men de slipper overhovedet ikke ind, for Vagten skyder dem.

KVINDEN

(har rejst sig og nærmet sig)

Vi skal nok følge!

TAFFELMESTEREN

Hvad siger hun!

KVINDEN

Jeg skal nok sørge for Resten. Kom, min Søn! (Til Haab og Tro, som har nærmet sig) Bliv I her, og leg lidt med Børnene, for nu glemmer han Jer ikke saa let.

(Med Sønnen ved Haanden gaar hun mod Døren. Skjalden gaar efter. Taffelmesteren søger at spærre Vejen)

KVINDEN

(gænger ham tilside med en Haandbevægelse)

Gaa saa tilside, lille Ven! (ud)

TAFFELMESTEREN

(løfter forarget, besværgende Armene over Hovedet)

Det er det værste, jeg har været med til i alle mine Livs Dage!

(han gaar ud) (Børnene, som er bleven tilbage, ler og klapper i Hænderne)

DRENGEN

(raaber)

Mor kan! Mor kan!

85

PIGEN

Ja, Mor, hun kan rigtignok!

ALLE BØRNENE

Mor kan!

(de klapper i Hænderne og danser rundt. Haab og Tro sidder paa Bordet og spiller paa Fløjte) Tæppet.

86

SJETTE BILLEDE

Salen paa Slottet. Der danses. I Forgrunden staar den gamle Vismand og en Hofmand; naar Dansen hører op, siger

HOFMANDEN

Kongen har indbudt til Fest for at glemme sine Sorger; men nu, da Dansen gaar, lukker han sig inde.

VISMANDEN

Og føler sine Sorger dobbelt. Saaledes maatte det gaa.

HOFMANDEN

(med et frivolt Smil)

Var Gæsterne blot sikre paa, at han ikke overraskede dem, saa vilde Festen blive lystigere. Man bliver nødt til at vente, til han ligger fast fortøjet i sin Seng og de mere alvorlige er gaaet hjem. (med Ansigtet i alvorlige Folder) Ak ja! Ak ja! Det er sørgelige Tider. Kongens Sind er bleven bestandig mørkere, som rimeligt er. Hvorledes skal det dog gaa den ulykkelige Skjald, naar han kommer tilbage med tomme Hænder.

VISMANDEN

Kongen er mild, han vil ikke fuldbyrde Straffen, men de vil begge dø af Sorg.

87

HOFMANDEN

Tror I virkelig af Sorg Det er nu lidt for meget af det Gode ja, det vil sige Naturligvis

VISMANDEN

Selv maa jeg erkende nu, at der kan ske Ting paa Jorden, som vilde knuse mit Hjerte. Jeg troede, at jeg var frigjort fra alt, hvad der hører Jorden til, men jeg tog nu nok Fejl. Jeg har været nødt til at spænde Haabet for min Vogn, jeg, som de andre, bare for at kunne komme frem gennem Dagen og Natten. Ja, saaledes er det. Jeg trøster mig dog til, at jeg ikke helt har taget Fejl alligevel, og at Haabet, hvis det brister, ogsaa er Hjertet, der brister. Ja, saa vil det jo sige, at jeg nu kun klamrer mig til det Jordiske, for hurtigst muligt at blive fri for det

Hvis Haabet da brister

HOFMANDEN

Her er ellers ganske morsomt i disse Tider, hvor Kongen kun sjældent viser sig, hvad jeg vilde sagt, tiltrods for *til Trods* for, at Kongen ikke viser sig Narren indfinder sig hver Aften og forlyster alle med sine forfærdelige Bespottelser. Det gaar vildt til, kan I tro hvad jeg vilde have sagt, det er meget beklageligt *meget beklageligt* Ja, I maa bære over med os, Herr. Vismand. Mange af os er jo tvivlrådige og temmelig fortvivlede. Ja, saa prøver man paa at more sig. — Der har vi ham!

NARREN

(kommer ind, med en Pidsk i Haanden. En Del af Selskabet stimler sammen om ham)

88

NARREN

Er Skjalden kommen?

HOFMANDEN

Han ventes.

NARREN

Da jeg sidst saa Skjalden, var han oppe at slaas med en fuld Knoldesparker. Nu skal han være gaaet fuldstændig fra Forstanden. Selv de Gale synes, at han er lidt til en Side og raader ham til at søge en Læges Hjælp.

HOFMANDEN

Der er dog mange her, som tror paa ham endnu.

NARREN

Hvis han har fundet „Synet“, saa maa det være en særdeles gammel Kælling, han kommer slæbende med. Hun var allerede dengang en moden Kone, om end hun saa net ud i Stadstøjet.

VISMANDEN

Jeg har ingen rigtig Tillid til Skjaldens Ide, at rive den enkelte ud af hans Sammenhæng og vise ham frem. Det er i Sammenhængen, at Værdien ligger. Jeg haaber, at han vil se det og deraf hente Kraft til at mane det lyse Syn frem paany. (vendt mod Narren) Og I er ikke det mindste bange for, hvad der vil ske, hvis Skjalden *ikke* opfylder Kongens Ønske.

NARREN

Sværdet er rustent, Rebet er raadent, Bøddelen død, og Pidsken er *min!* (knalder med Pidsken)

89

EN DAME

Vi skal nok skjule dig, lille søde Nar, bag vore Skørter!

VISMANDEN

Sig mig nu engang, Herr. Nar jeg erkender, at I er en klog Mand, og at I tilfredsstiller en naturlig Trang hos Menneskene, for Morskab og Fest maa der til Jeg kan ogsaa forstaa, at Menneskene lever paa Overfladen, naar det ser ud, som om der ikke er andet end Fortvivlelse i Dybden. — Men sig mig nu engang: Hvad er egentlig Jeres Maal?

NARREN

At løbe Linen ud! Jeg har haanet alt og alle Jeg har haanet Dyden og Lasten jeg har gennemtrængt alt med Haan og Grin. Landet er blevet mere salt end Vesterhavet og lige saa grumset som Kallebod Strand.

VISMANDEN

Og hvad saa?

NARREN

Her raader den skønneste Forvirring. Alt er Splittelse. Jeg selv er Splittelsens Legemliggørelse, altsaa er jeg det eneste Samlingspunkt. Naar jeg staar i Midten og knalder med Pidsken, saa danses der. Og jeg kan ogsaa faa dem til at skændes, slaas og spytte paa hinanden; men naar jeg gaar bort, saa hører alting op; da er alting undergravet og det sidste Samlingspunkt borte Det er mit Maal! Jeg elsker Livet, og jeg vil, at det skal følge mig i Graven.

90

VISMANDEN

I har ikke smaa Planer!

NARREN

Nu hader de allesammen hinanden, men jeg har lært dem, at de skal elske alle *dem*, som de ikke kender, og det gør de gerne. De er villige til at ofre Landet for enhver Fremmed. Snart er der heller ikke mere at ofre, for de lever i Sus og Dus og tror sig samtidig beredte til at indgaa i „Guds Rige" paa Jorden og i Himlen.

(synger)

Dengang Døden var i Vente,
gjorde Pjerrot Testamente,
lod i Hast Notaren hente
og sin Vilje sirligt prente.

(taler)

Det er Fest, det er Fest, tænkte Fanden!

„Mine Børn skal intet vente,
selv forsager jeg min Rente,
og de Venner, Fanden sendte,
dem maa Fanden gerne hente."

(taler)

Det er Fest, det er Fest, tænkte Fanden!

„Herr. Notar! Hav da in mente,
som en Helgen Pjerrot endte,
thi han delte Gods og Rente
ud til lutter „Ubekendte ".

(taler)

Det er Fest, det er Fest, tænkte Fanden!

91

Nu lod Pjerrot Præsten hente,
viste ham sit Testamente.
„Sig, Herr. Præst, jeg tør vel vente,
Gud betaler mig min Rente."

(taler)

Det er Fest, det er Fest, tænkte Fanden!

(De, som er stimlet sammen om ham og har lyttet andægtig, bryder ud i høje Bifaldsraab. Den anden Del af Selskabet holder sig i Baggrunden og vender Ryggen til)

TAFFELMESTEREN

(kommer ilsomt)

Ak, Ak. Hvad maa vi ikke opleve! (alle stimler sammen om ham)

NARREN

Lad os høre!

TAFFELMESTEREN

Hvad maa vi ikke opleve!

STEMMER

Fortæl. Fortæl!

TAFFELMESTEREN

Den stakkels Skjald er bleven afsindig!

NARREN

Hvad sagde jeg!

(Nogle klapper i Hænderne og ler. Andre hysser og udtrykker Sorg)

TAFFELMESTEREN

Han er gal, fuldstændig gal!

NARREN

Selvfølgelig er han gal!

92

TAFFELMESTEREN

Ja desværre! Narren har næsten altid Ret! I faar ham snart at se. Den arme Skjald ... han kommer skridende med flagrende Lokker og synger i vilden Sky.

NARREN

Det har han forøvrigt altid gjort.

TAFFELMESTEREN

Han har samlet en gammel Kone op og en Fyr med Tøjet i Laser og dem vil han vise frem for Kongen. Dem vil han vise frem for Kongen!

NARREN

Er den fulde Mand ikke ogsaa med?

TAFFELMESTEREN

Om de er fulde, ved jeg ikke; men det kan godt være. Den stakkels Skjald, han var dog en rar Mand, selv om han havde det lidt for meget med at synge! Saadan en Ulykke! — Vi vil jo dog alle Landets Vel, men skal dette være noget stort og skønt!

Og Folk, som møder ham, gaar ogsaa fra Forstanden. Der følger en hel Flok med, som synger og skraaler.

NARREN

Hihhi. Hvad siger I, Herr. Vismand?

VISMANDEN

Jeg siger aldrig noget, før jeg har seet selv! Maaske vil Skjalden vise os den store Skønhed i fordringsløs Beskedenhed.

93

CEREMONIMESTEREN

(i Baggrunden — støder med sin Stav i Gulvet)

Kongen kommer!

(Forvirring og tvivlraadig Stemning)

NARREN

Hvad bryder vi os om ham!

(prøver at knalde med Pidsken)

VISMANDEN

(med Lune)

Hvis jeg var lige saa klog som I, vilde jeg nu skjule mig i Kaminen og afvente et mere gunstigt Øjeblik!

NARREN

Selv en Vismand kan stundom sige et fornuftigt Ord.

(han kryber ind i Kaminen, men stikker straks efter Hovedet frem)

Naar Skjalden kommer, skal det gaa løs. Jeg giver Signalet. Det er: „Hahaha og Hahaha!”

VISMANDEN

Jeg besværges alle at vise Værdighed i denne Stund!

(Kongen og Dronningen kommer ind. De gaar gennem den hilsende Forsamling til Tronen)

KONGEN

Er Skjalden kommen?

HOFMANDEN

Endnu ikke, Herre Konge; men vi venter ham. Tillader Kongen, at Dansen begynder?

94

KONGEN

Ja. Jeg er ved frejdigt Mod idag, mine Venner. Jeg tror, at Skjalden vil bringe gode Tidender, for jeg drømte inat, at jeg saa det skønne Syn fra min Manddom igen, skønnere end før, for denne Gang var det i Glæde. Og mærk det vel. Dronningen havde den samme Drøm.

(Narren stikker Hovedet frem af Kaminen og viser med Tegn, at ogsaa Kongen er bleven gal)

DRONNINGEN

Det var en Kvinde og hendes Søn, og de var skønnere end Mennesker. Hvor følte jeg mig dog lille og samtidig højt opløftet.

KONGEN

Saaledes var det. Vi blev paa engang mindre og større, og jeg følte, at vi vilde indtage vor Plads som et muntert og venligt Folk mellem Folkene. (ser udover Forsamlingen) Hvorfor viser I mig mørke Miner nu. Mangt et sørgeligt Budskab har I modtaget med stor Ro. Er I da saa afvante med Glæde, at den forstemmer Eder? (Dæmpet til Dronningen) Ikke sandt, Margrete. Vi har været temmelig langt nede. — (Til Hofmanden) Lad Dansen begynde!

(Der danses. Nu kommer Kvinden og Sønnen stille ind og bliver et Øjeblik staaende ubemærkede i Forgrunden tilvenstre. Skjalden ledsager dem. — Nu faar Kongen Øje paa dem. Han slaar ud med Haanden, Musikken hører pludselig op. Alle ser sig bestyrkede om. Kongen tager Dronningen ved Haanden. De gaar ned ad Tronen og staar et Øjeblik, nølende og stirrende, ved dens Fod. Kvinden med Sønnen ved Haanden gaar frem til Salens Midte i Forgrunden, og derefter langsomt mod Baggrunden. Kongen og Dronningen bøjer sig for dem. Kongen tager sin Krone af. Han knæler. Alle i Salen gør Plads og knæler ned, og mellem Rækkerne gaar Kvinden og Sønnen mod Baggrunden. Narren er krøbet frem af Kaminen. Ogsaa han knæler)

95

KVINDEN

(i Baggrunden)

Jeg er kommen for at vise jer min trofaste Søn. Følg os!

KONGEN

Vi følger.

(alle ud til Tonerne af en Marsch) Tæppet.

96

SYVENDE BILLEDE

Et straalende dansk Landskab, saaledes som skildret af Børnene i sjette Billede. Korsene, der staar paa hver sin Side af Højen, blomstrer med hvide og røde Roser. Scenen staar tom. Ekkosangen høres fra fire Hjørner.

MANDSRØST

Velkommen til Skoven,
til Egen og Bøgen.

KVINDERØST

Til Solsort og Gøgen.
(Ekko leger)

MANDSRØST

Velkommen til Marken,
til Engen og Mosen.

KVINDERØST

Til Iris og Rosen.

MANDSRØST

Velkommen til Tjørnen,
til Hylden og Hækken.

KVINDERØST

Til Aaen og Bækken.

97

MANDSRØST

Velkommen til Dalen,
til Lunden og Sletten.

KVINDERØST

Til Spurven og Spetten.

MANDSRØST

Velkommen til Lyngen,
til Højen og Heden.

KVINDERØST

Til Lerken og Reden.

MANDSRØST

Velkommen til Stranden,
til Bølger mod Klitter.

KVINDERØST

I Solstraaleglitter.

MANDSRØST

Velkommen til Havet
med sejlhvide Skibe.

KVINDERØST

Til Maage og Vibe.

MANDSRØST

Velkommen til Hulvej,
til Korsvej og Stien.

KVINDERØST

Til Humlen og Bien.

98

MANDSRØST

Velkommen til Blomster
og Blomsternes Fæller.

KVINDERØST

De klare Libeller.

MANDSRØST

Velkommen til Danmark,
til Fædrenes Grave.

KVINDERØST

De Levendes Have.

MANDSRØST

Med „Du“ har jeg kaldt dig,
i Sorg og i Længsel.

KVINDERØST

I Sorg og i Længsel.

FJERN STEMME (Mand)

I Mørke og Fængsel.

(nærmere)

I Sorg og i Længsel.

MANDSRØST

Velkommen vor Broder,
som aldrig har sveget.

KVINDERØST

Vort Land er dit eget.

MANDSRØST (Den ny Stemme)

Mit Land er dit eget.

99

ALLE Vort Land er vort eget.

(Toget kommer ind: Haab og Tro foran Moderen og Sønnen (der nu er klædt som i første Billede) derefter Kongen og hans Følge, til hvilket Folket med dets Typer i broget humoristisk Mangfoldighed slutter sig. Fra Baggrunden kommer nogen unge Mænd og Kvinder, der symboliserer de forskellige Landsdele. De byder Sønnen velkommen. Med Moderen i deres Midte tager de alle Plads paa Højen. Kongen og hans Følge gaar til højre, hvor de tager Opstilling. Ind kommer nu Skjalden i Spidsen for et Børnetog; forrest Drengen og den sønderjyske Pige. Narren rider ved Siden paa et Dannebrogflag. Toget bliver ved at gaa rundt, til Scenen er helt fuld af Dreng og Piger, klædte i Hvidt, alle med Dannebrogflag i Hænderne. Ordenen er saadan, at Skjalden tilsidst, naar Scenen er fuld, staar omtrent i dens Midte)

SKJALDEN

Børn! Nu vil vi synge om det fine og gode Danmark og om det rene danske Sprog

Sangen.

Som en rejselysten Flaade
ankret op ved Jyllands Bro
ligger vore Øers Baade,
smaa og store, dybt i Ro.
Haardt gaar Hav mod Bro og Stavn,
møder Danmarks stille Navn.
Hør, hvor blidt det klinger!
Hvor vi stod, og hvor vi gik,
kom dit Navn, som sød Musik,
blødt paa hvide Vinger.
Havombruset yngler Landet.
Tusind Øer gik af Havn,
lod sig bære bort af Vandet,
for at bære Danmarks Navn.
100 Muntert frem til Livets Dyst
gennem Mulm og Straalelyst.
Hil Jer vore Skibe!
Flaget blaffer rødt og hvidt.
Her er Danmark, dit og mit,
med sin Kølvandsstribet.
Hav og Muld skal Dansken pløje.
Venner! Hvad vi fik for Muld!
Bølgelandets runde Høje
tavlet ud i Grønt og Guld.
Lærken klatrer fra sin Seng
i den morgenvaade Eng
ad sin Jacobstige.
Men de lyse Nætters Skær
over stille Bøgetrær
aabner Himmerige.
Hør det! Husk det, alle Danske!
Klar og frodig er vor Aand.
Sproget slutter som en Handske
om en fast og venlig Haand.
Værn med Vid, hvad helt er vort.
Sig kun Sandhed, jevnt og kort,
gladest ved det Milde.
Loven for de Danskes Æt
være Billighed og Ret,
som Kong Volmer vilde.
Vinterklart og sommerbroget,
morgenmuntert, skumringsvøbt,
ligefremt og latterkroget,
smilbestraalet, taaredøbt.
101 Det er Danmarks frie Sprog,

uden Tryk af fremmed Aag
frejdigt Freja taler.
Eget Brød til egen Dug,
Danmarks Hvede, Danmarks Rug,
Dybbøl Mølle maler.
Om din Frihed vil vi værne,
om din Lykke og din Fred,
ofre dig en moden Kerne,
fra din Jord i tusind Led.
Lev i Nordens frie Luft,
Stilhed sød af Blomsterduft,
Storm, som Søen salter.
Medens vi med trofast Sind
sætter al vor Gerning ind,
Danmark, paa dit Alter!

KVINDEN

(er traadt op paa Højen. Kvinder har afført hende den sorte Dragt og Huen med Guldnakken. Hun staar atter hvidklædt, med det bølgende Haar)

Ja, jeg er Danmark, og jeg er bleven ung igen Det beror paa Jer, Børn, om jeg skal bevare og øge min Lykke! Op. nu alle Danske! Rejs dig, mit Folk! Frem, frem!

SKJALDEN

Sønderjylland er kommen hjem. Leve Danmark!

(Alle raaber og vifter med Flagene) Tæppet.